کۆڤید-١٩: ڕێنمایی بەرەی پێشەوە بۆ بڕیاربەدەستانی خۆجێی

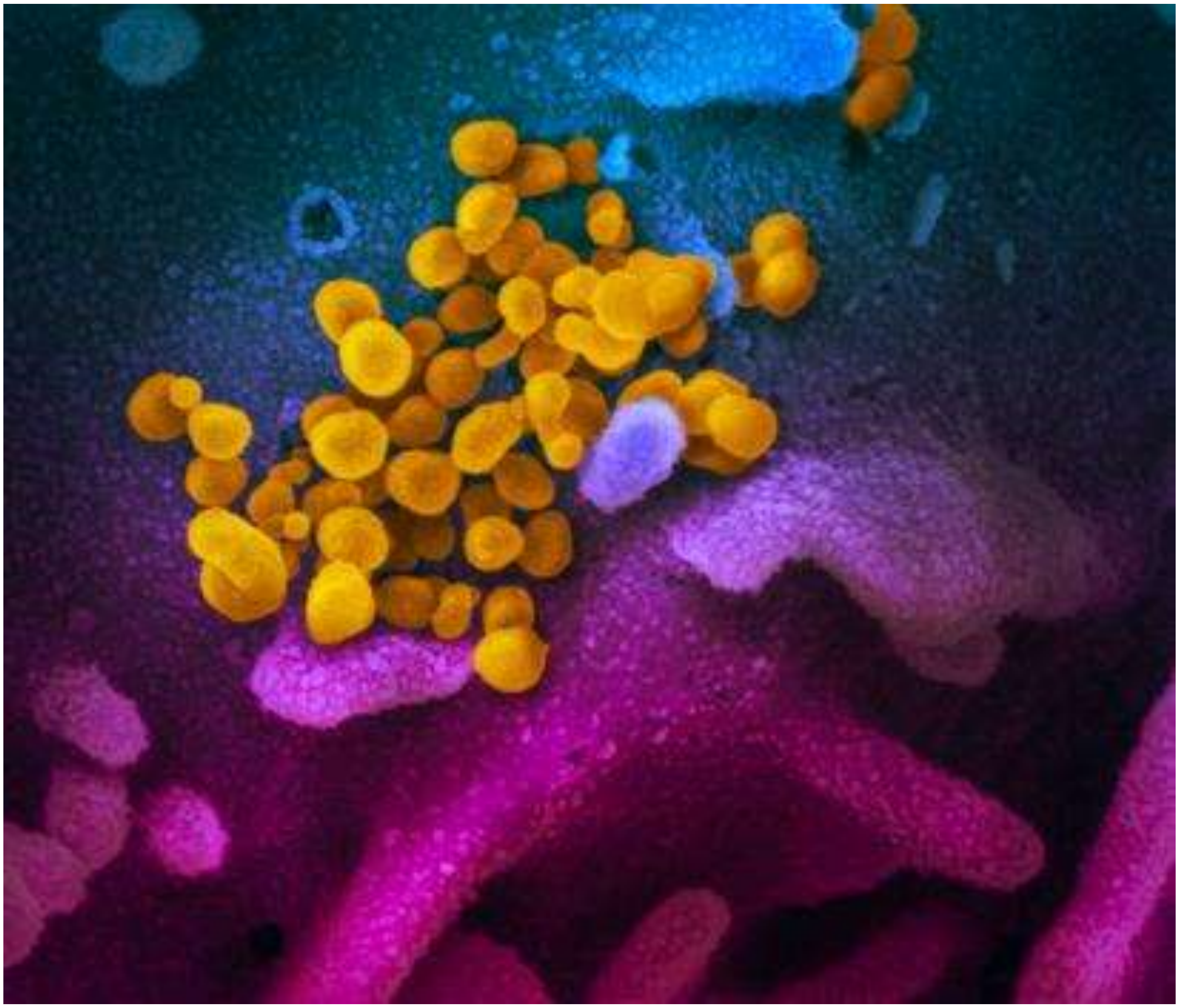

Credit: NIAID-RML

ئەم نامیلکەیە کارێکی هاوبەشە و چەندین پسپۆڕلە دەستگا گەورەکانی توێژینەوەی ئاسایشی تەندروستیی ویلایەتە یەکگرتووەکان بەرهەمهیان هێناوە و پێداچوونەوەیان کردووە. هاوکارە سەرەکییەکان بریتین لە:

بێس کامیرۆن، دکتۆرا، جێگری سەرۆک، سیاسەتەکان و بەرنامەکانی بایەلۆجیی جیهانیی، ئێن تی ئای، گەورە بەڕێوەبەری پێشووی تەندروستیی جیهانی و بایۆدیفێنسی جیهانیی، بەڕێوەبەرایەتیی ستافی ئەنجومەنی ئاسایشی نیشتمانیی بۆ کاروباری ئاسایشی تەندروستیی جیهانی و بایۆدیفێنس جێسیکا بێل، گەورە بەرپرسی بەرنامە، سیاسەتەکان و بەرنامەکانی بایەلۆجیی جیهانی، ئێن تی ئای.
جاکۆب ئیکلز، بەرپرس لە بەرنامەی ئێم پی ئێچ، سیاسەتەکان و بەرنامەکانی بایەلۆجیی جیهانی، ئێن تی ئای، هایلی سیڤەرانس، گەورە بەرپرسی بەرنامەی ئێم پی ئێچ، سیاسەتەکان و بەرنامەکانی بایەلۆجی جیهانیی، ئێن تی ئای.
ئێلی گرادین، دکتۆرا، گەورە بەڕێوەبەری جێبەجێکار، تاولوس ئەنالیتکیز.
جێرمی کۆندیدنیک، ئێم ئێس ئێف ئێس، گەورە هەڤاڵی سیاسەتەکان، بنکەی گەشەپێدانی جیهانی، بەڕێوەبەری پێشوو لە هاوکاریی کارەساتی جیهانی، یو ئێس ئەی ئای دی
ڕێبیکا کاتز، دکتۆرا ئێم پی ئێچ، پرۆفیسۆر و بەڕێوەبەری بنکەی زانستی تەندروستی و ئاسایشی جیهانی، زانکۆی جۆرجتاون.
ماسیۆ بۆیس، ماستەر، گەورە هەڤاڵی توێژینەوە لە زانکۆی جۆرجتاون، بنکەی زانستی تەندروستی و ئاسایشی جیهانی.

ئەوانەی کاری پێداچوونەوەی بابەتەکەیان کردووە ئەمانەی خوارەوەیان تێدایە:
پۆڵ دی بیدینگەر، ئێم دی ئێف ئەی جی ئی پی، ئێم جی ئێچ، بەڕیوەبەری ئامادەکاریی ناکاویی، بەڕێوەبەری بنکەی تەندروستیی لە کارەساتدا و جێگری سەرۆکی ئامادەکاریی بۆ ناکاویی، فەرمانگەی تەندروستیی لە ناکاوییدا، خەستەخانەی گشتیی ماساشویستز، بەڕیوەبەری تەندروستیی لە ئامادەکاریی ناکاویی، ئێم جی ئێچ و هێلسکێر پارتنەرز، بەڕیوەبەر، هارڤارد، تی ئێچ چان سکول بۆ تەندروستیی گشتیی ناکاویی و ئامادەکاریی، بەرنامەی هەڵسەنگاندن و پیادەکردن.
دیلان جۆرج، دکتۆرا، جێگری سەرۆک، ستافی تەکنیکی، لە کیوتێڵ
مارگرێت هامبورگ، سەرۆکی ئێم دی، بۆردی یەکتیی ئەمریکی بۆ بەرەوپێشبردنی زانست، کۆمسیۆنێری پێشوو لە دەستگای خۆراک و دەرمانی ویلایەتە یەکگرتووەکان.
دان هانلفینگ، پزیشک، جێگری سەرۆک، ستافی تەکنینی، ئین کیوتێڵ.
ئاشیش کەی جەی ئێچ ئەی، پزیشک، ئێم پی ئیچ، بەڕێوەبەر، پەیمانگەی جیهانیی تەندروستیی هارڤارد
کەی تی لی، پرۆفیسۆری تەندروستیی جیهانی، هارڤارد تی ئێچ چان سکولی تەندروستیی گشتیی، پرۆفیسۆر، پزیشک، سکوڵی پزیشکیی هارڤارد
جولیت کایم، سەرۆکی فاکەلتی، پرۆژەی ئاسایش و تەندروستیی جیهانی، سکولی کەنەدی بۆ حکومەت، زانکۆی هارڤارد جەیمس لولەر، پزیشک، بەڕێوەبەری جێبەجێکار، بەرنامە و داهێنانی نێودەوڵەتی، بنکەی جیهانیی بۆ ئاسایشتی تەندروستی، و پرۆفیسۆری یاریدەدەر بۆ دەرمان، بەشی نەخۆشییە پەتاییەکان، زانکۆی پزیشکیی نێبراسکا
تیمۆسی مانین، بەڕێوەبەر، چالاکیەکانی واشنگتۆن دی سی، پی دی سی گلۆباڵ، جێگری کارگێڕی پێشوو، فێما.
جێنیفەر نوزۆ، دکتۆرا، ئێس ئێم، پرۆفیسۆری یاریدەدەر، زانکۆی جۆن هۆپکنز بلومبێرگ، سکوڵی تەندروستیی گشتیی، گەورە توێژەر، بنکەی جۆن هۆپکنز بۆ ئاسایشی تەندروستی

دێڤید پۆلاتی، ئێم ئەی، پرۆفیسۆر، کۆلێژی دەریایی جەنگی ئەمریکی بەرنامەی وەڵامدانەوەی مرۆیی و توێژەری میوان، پەیمانگەی واتسۆن زانکۆی براون

ناسانیل ئەی رەیمۆند، وانەبێژ، پەیمانگەی جاکسن بۆ کاروباری جیهانی، زانکۆی یەیڵ

ئێریک تۆنەر، پزیشک، گەورە توێژەر، گەورە زانا، بنکەی جۆن هۆپکنز بۆ ئاسایشی تەندروستی

کریستاڵ واتسۆن، دکۆترا، گەورە توێژەر، جۆن هۆپکنز سێنتەر بۆ ئاسایشی تەندروستی، فەرمانگەی تەندروستیی ژینگەی و ئەندازیاریی، پرۆفیسۆری یاریدەدەر، فەرمانگەی تەندروستیی ژینگەیی و ئەندازیاری، جۆن هۆپکنز قوتابخانەی بلومبێرگ بۆ تەندروستیی گشتیی

گابرییڵ فیزگیراڵد، ئێم پی ئەی، دامەزرێنەر و بەڕێوەبەری جێبەجێکار، پانۆراما

کۆڤید-١٩: ڕێنمایی بەرەی پێشەو بۆ بڕیاربەدەستانی خۆجێی
پەتای کۆڤید ١٩ بە شێوەیەکی بەرچاو ژیانی ڕۆژانەی شارەکان و کۆمەڵگەکانی لە سەرتاسەری جیهاندا، پچڕاندووە. ئەم ڕێنماییە بریتییە لە چوارچێوەیەکی ستراتیجیی بەرایی بۆ سەرکردەکانی ویلایەت و شار و خۆجێی لە دەستپێکردنیان بۆ دانانی پلان ئەو شتانەی پێویستە ئەنجامی بدەن بۆ کەمترکردنەوەی کاریگەری تەشەنەسەندنی لە ماوەی نزیک خایەندا. نامیلکەکە و چێک لیستەکە لە لایەن تیمێکەوە ئامادەکراوە کە بریتین لە پسپۆڕانی شارەزا و بەرپرسانی پێشووی بواری تەندروستیی گشتیی (تکایە بڕوانە https://www.covid-local.org/contributors.html)، بە ڕاوێژ لەگەڵ بەرپرسانی هەنووکەیی ویلایەت و خۆجێی لەسەر ئەو بابەتە سەرەکییانەی کە ڕووبەڕووی دەبنەوە. ئێمە لێرەدا جەخت دەخەینە سەر دابینکردنی زانیاری لەلایەک بۆ کەمکردنەوە و سەرکوتکردنی بلاوبوونەوەی ڤایرۆسەکە، و لەلایەکیس بۆ پشتگریی لە پێویستییەکانی کۆمەڵگەکە.
ئەم ڕێنماییە ئاگاردە لە ڕێنمایی پێشتری دەسەڵاتدارانی ئەمریکا و هی جیهانی و دۆزینەوەکانی دەستگاکانی تەندروستی گشتیی، و ئەو وانانەی کە فێریان بووین لە ولاتانی تر سەبارەت بە چۆنیەتی جەنگین دژی کۆڤید-١٩ لە کانونی دووەمی ٢٠٢٠ ەوە. **مەبەستەکەی بریتییە لە تەواوکردنی بەڵام نەک وەلانان، ڕاویژکاری و ڕێنمایی دەسەڵاتدارانی تەندروستی و هی تری جیهانی، فیدراڵی، و خۆجێی.**

<u>تێڕوانینێکی گشتیی لەسەر ئەم نامیلکەیە</u>

کۆڤید-١٩ کە هۆکارەکەی بریتییە لە سیندرۆمی تیژ و توندی کۆرۆناڤایرۆس ٢ (سارس، کۆڤید-٢) بە شێوەیەکی بەربڵاو تەشەنە دەکات ئەگەر بە پەلە کاری لەسەر نەکرێت. شاری جۆراوجۆر ڕووبەڕووی مەترسیی جۆراوجۆر دەبنەوە و پێویستە هەر یەکەی بۆ خۆیان ستراتیجی کۆنترۆڵ و کەمکردنەوەی کاریگەرییەکان دابڕێژن، بە پشتبەستن بە تەسقیتی تەشەنەسەندنەکە لە شوێنەکە. ئەم ڕێنماییە مەبەستەکەی بریتییە لە دابینکردنی ئامرازێکی پشتگیریی بۆ سەرکردە و بەرپرسانی فەرمی لە ویلایەتەکان، شارەکان، و خۆجێییەکان بە مەبەستی هاوکارییان لە دانانی ستراتیج و لە بڕیاردارنی پشتبەستوو بە زانیاری و ئاگاداربوون لەسەر چۆنیەتیی شەڕکردن لە دژی نەخۆشییەکە، کۆڤید-١٩، لە سنووری بەرپرسیارێتییاندا. ئەمە بریتیی نیە لە سێتێک ڕێنمایی تەسک و سنووردار، بەڵکو ڕەوش و ڕاوێژ و ئامۆژگارییە بۆ چۆنیەتی داڕشتنی پرەنسیپی تایبەت بە خۆت بۆ ستراتیجی کۆنترۆڵی تەشەنەسەندنی نەخۆشییەکە، و بەڕێوەبردنی کارەسات، و گەیشتن بە تێگەیشتن و مەعریفە لەسەر داینامیکییەتی کۆڤید-١٩ لە هەلومەرج و ڕەوشی خۆجێییتیدا.

جەنگ لە دژی پەتای ڤایرۆسێکی نوێ، ئاستەنگ و چالێنجێکی سیاسەتی گشتییە و نموونەی نییە: تێچووی مرۆیی و ئابووریی کارنەکردن و ڕووبەڕوو نەبوونەوەی ڕۆژانە و هەفتانە، بە شێوەیەکی ڕاستەوانە زیاد دەکات. لەگەڵ دەستپێکردن و تەشەنەسەندنی پەتایەک و زیادبوونی، دواخستنی کاردانەوە بۆ ١-٢ هەفتە زۆر جیاواز دەبێت لە نێوان ژمارەی کەیسەکان لە هەزاران کەیسەوە بۆ دەیان هەزار. توێژینەوەیەک لەسەر پەتای ئەنفلۆنزای ١٩١٨-١٩١٩ لە ویلایەتە یەکگرتووەکان هەر زوو ئەوەی بۆ دەرکەوتووە، پیادەکردنی بەردەوام و ڕێکوپێکی ڕێوشوێنی وەک لێکدووربوونی کۆمەڵایەتیی کاریگەری هەبووە لەسەر کەمکردنەوەی ئاستی تووشبوونی کۆمەڵایەتیی پەتاکە. کارێکی سوودبەخش دەبێت هەر زوو ڕێوشوێنی توند بسەپێنیت وەک لەوەی چاوەڕێ بکەیت، تەنانەت ئەگەر ئەو ڕێوشوێنانە وەها دیار بن کە پێشوەختانەن و هێشتا زوون. وانەکانی لە سینگافورەوە فێربووین، لە هۆنگ کۆنگ، و تایوان، لە ماوەی ئەم پەتایەی ئێستادا، جەخت لەوە دەکاتەوە کە زوو کارکردن و دیسپلین دانان دەتوانن سنوور دابنێن یان ڕێگە بگرن لە تەشەنەسەندنی خێرا. لەگەڵ ئەمەشدا سەرکردەکانی ویلایەتەکان و خۆجێی هەروەها پێویستە بەراورد بکەن لە نێوان سوودەکانی تەندروستی گشتیی ڕێوشوێنەکانی وەستاندنی ژیانی ڕۆژانە لە هەمبەر کاریگەرەکانی ئەو ڕێوشوێنانە لەسەر ئابوری و خەڵکی لانەواز و بێدەرەتان، و فاکتەری تری خۆجێی.

لەبەرئەوەی ڤایرۆسەکە هەتا ئێستا هیچ ڤاکسینێک یان چارەسەرێکی نییە هەرە گرنگترین ڕێگە بۆ سنووردارکردنی ڕێژەی مردن لە کورتخایەنییدا بریتییە لە کەمکردنەوەی گواستنەوەی نەخۆشییەکە و خۆپاراستن لە دانانی بارێکی گران لەسەر سیستمی تەندروستیی بە ژمارەیەکی زۆر لە حاڵەتی سەختی کۆڤید-١٩. ئەو کەیسانەی کۆڤید-١٩ کە پێویستیان بە دەستێوەردانی پزیشکیی هەیە، سەرەڕای ئەو داواکارییەی کە بە خۆی لەسەر سیستمەکە و خزمەتگوزاریی تەندروستیی هەیە، و لە ئەزموونەکانی نیویۆرک و چین و ئیتاڵیاوە، ئەوە دەردەکەوێت کە چێک نەکردنەوەی بڵاوبوونەوەی ڤایرۆسەکە ئەگەری ئەوە دروست دەکات کە سیستمی تەندروستیی بە خێرایی و لەپڕ بکەوێتە ژێر باری ئێجگار گرانەوە کە فریای نەکەوێت. لە کاتێکدا کە تێگەیشتنی جیهانیی لە کۆڤید-١٩ هێشتا هەر لە دروستبووندایە، ئەوە ڕوونە کە نەخۆشییەکە ئێجگار لە ئینفلۆنزای وەرزیی مەترسیدارترە (کە ڕێژەی مردن بە هۆی ئەمیانەوە بریتییە لە نزیکەی 0.1%). ڕێژە تۆمارکراوەکانی وەفات لە وڵاتانی جۆراوجۆر بریتیی بووە لە ١٠ دەرسەت (بۆ نموونە ئیتاڵیا، شانشینی یەکگرتوو، و ئیسپانیا) هەتا ئەوەی کە یەک ژمارە بێت ئەو ڕێژەیە (چین، ویلایەتە یەکگرتووەکان، و ئەڵمانیا). کۆریای باشوور کە لە جیهاندا چڕوپڕترین پشکنینی بەکارهێناوە، ڕێژەی مردن لەوێ نزیکەی ٢ دەرسەت بوو، واتە بیست ئەوەندە کوژەرتر بووە وەک لە ئەنفلۆنزای وەرزیی.

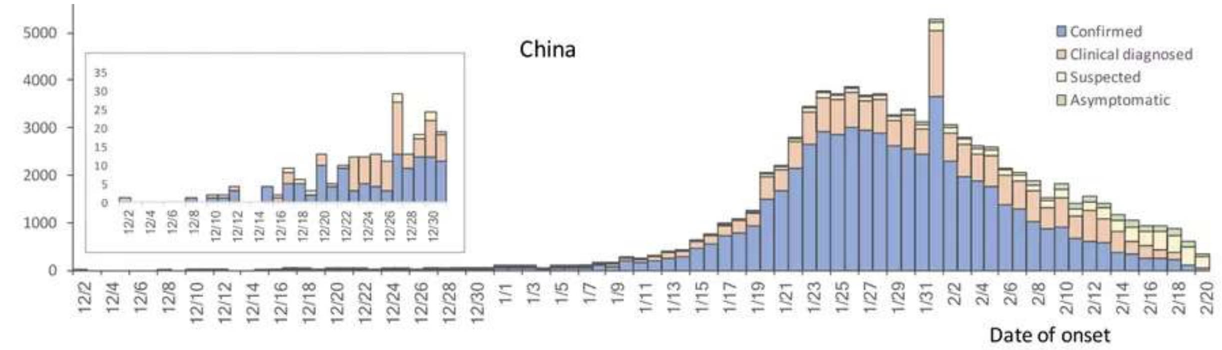

شێوەی ١. کێرڤی ئێپیدیمحۆلۆجی حاڵەتە جەختکراوەکانی تاقیگەیی کۆڤید-١٩، بە گوێرەی ڕێکەوتی توشبوون بە نەخۆشییەکە، لە چین ڕاپۆرت کراوە، لە ڕۆژی ٢٠ ی شوباتی ٢٠٢٠. [1]

لە قۆناغە بەراییەکانی بڵاوبوونەوەی کۆمەڵگەیی کۆڤید-١٩، هەموو توخمەکانی ستراتیجێکی بەرایی وەڵامدانەوە، پێویستە پەیوەست بێت بە ئامانجی گشتگیریی سنووردانان بۆ حاڵەتی وەفات لە ڕێی کەمترکردنەوەی گواستنەوەی گشتیی و کەمترکردنەوەی فشار لەسەر سیستمی تەندروستی. کاری بەپەلە و توند و سەخت ڕەنگە بتوانێت سوورێکی ئەرێنی دروست بکات، کە تێیدا ڕێوشوێنەکان بۆ کەمتکردنەوە و خاوکردنەوەی تووشبوونەکە دەبێتە هۆی کەمبوونەوەی ژمارەی کەیسە کریتیکاڵەکان، و ئەمەش فشار کەم دەکاتەوە لەسەر یەکەکانی چاودێریی چڕ، و قەبارەی زۆرترین کەیسەکان کەم دەکاتەوە، و ڕێژەی وەفات کۆنترۆڵ دەکات.
ڕێژەیەکی کەمتری تووشبوون بە پەتاکە واتە فشارێکی کەمتر دەکەوێتە سەر سیستمی تەندروستی. دواخستنی کارکردن لە بەرامبەریشدا دەبێتە هۆی بڵاوبونەوەی نەخۆشییەکە بە بەرفراوانی و دروستبوونی ژمارەیەکی زۆر داواکاریی لە لایەن حاڵەتە کریتیکاڵەکان و داخورانی کواڵێتیی خزمەتی تندروستی و خراپبوونی ڕێژەی وەفاتەکان. جیاوازی نێوان ئەم دوو سیناریۆیە ڕەنگە تەنها چەند ڕۆژێک یان چەند هەفتەیەک بێت.

کاتێک ڕێژەی گواستنەوەی نەخۆشییەکە کەمتر دەکرێتەوە و باری سەرشانی سیستمی نەخۆشخانەکان سەقامگیر دەکرێت یان کەم دەکرێتەوە، دواجار ئیتر دەتوانرێت ڕەچاوی ڕێوشوێنی خاوکردنەوەی لەسەرخۆی هەندێک ڕێوشوێنی لێک دووربوون دابنرێت بۆ

[1] https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/who-china-joint-mission-on-covid-19-final-report.pdf

سنووردانان بۆ گواستنەوەی نەخۆشییەکە. ئەو پێوەرەی کە دەبێت جێبەجێ بکرێت پێش خاوکردنەوەی فەرمانەکانی لێکدووربوونی کۆمەڵایەتی لەناو کۆمەڵگەیەک لە خوارەوە باس کراون، و ڕێنمایی بۆ ئەم قۆناغەی دواتر لە وەڵامدانەوەی کۆڤید-١٩ بە تیروتەسەلی هەیە لەناو نوسخەکەی ئەم ڕێنماییە لەسەر ئینتەرنێت.

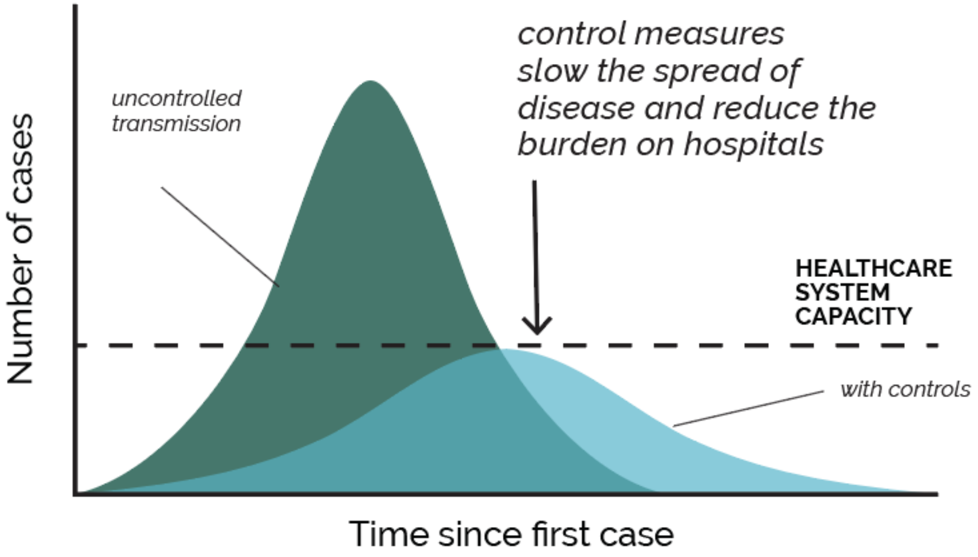

شێوەی ٢. تێڕوانینێکی چەمکیی بۆ کاریگەری ڕێوشوێنەکانی کۆنترۆڵکردن لەسەر کەمترکردنەوەی ڕێژەی بڵاوبوونەوەی کۆڤید-١٩، و چۆن دەتوانن بە شێوەیەکی گریمانەیی ئەو ڕێوشوێنانە سنوور دابنێن بۆ باری سەرشانی سیستەمی تەندروستی.

<u>**ڕێوشوێنە ستراتیجییەکانی بۆ بەڕیوەبردنی کۆڤید-١٩ لەناو کۆمەڵگە**</u>

ئەولەوییاتی کۆمەڵگەکان لێک جیاوازن و بە گوێرەی قۆناغی تەشەنەسەندنی نەخۆشییەکەش، گۆڕانی بەسەردا دێت. ستراتیجەکەش گۆڕانی بەسەردا دێت، بە گوێرەی شوێنی شارەکە لەسەر ڕێچکەی تەشەنەسەندنەکە و ژمارەی کەیسەکان لەناو کۆمەڵگەکە. هەر کۆمەڵگەیەک ڕەنگە بە چەندین قۆناغدا تێپەڕێت لەگەڵ زیادبوونی تەشەنەسەندنەکە، و کە ڕەنگە بە خێرایی زیاد بکات و یەک لە دوای یەک بن. وەنەبێت هەموو کۆمەڵگەیەک بە هەمان و هەر یەکێک لەم قۆناغانەدا بڕوات بەڵکو ڕەنگە بە پەلە پیایاندا تێپەڕێت و ڕەنگە هەندێک قۆناغ نەبینێت، بە تایبەتیی لە بەراییەکانی تەشەنەسەندنی نەخۆشیەکە.

زۆر گرنگە کە تێبگەین لەوەی دابەزینی ژمارە و ڕێژەی گواستنەوەی نەخۆشییەکە، ڕەنگە پێچەوانە ببێتەوە، و ڕەنگە کۆمەڵگە تووشی چەند شەپۆلێکی کەیسەکان ببێت. دابەزین یان کەمبوونەوەی حاڵەتەکان بەس نییە تا بەکاری بهێنین وەک بناغەیەک بۆ خاوکردنەوەی لێک دووریی کۆمەڵایەتی و خاوکردنەوەی ڕێوشوێنەکانی مانەوە لە ماڵەوە. ئەو کۆمەڵگانەی کە کەمبوونەوە دەبینن لە ژمارەی کەیسەکان، ڕەنگە لەپڕ بەرزبوونەوەی ژمارەکە ببینن لەبەر چەند فاکتەرێک، وەک زیادبوونی ژمارەی ئەنجامدانی تێست، گۆڕانی هەلومەرجەکانی ڕاپۆرتکردنی نەخۆشییەکە، خاوکردنەوەی پێشوەختانەی ڕێوشوێنەکانی کۆنترۆڵکردن، و هاتنی حاڵەتی نوێ.

پێویستە کاری جۆراوجۆر و شێوازی جۆراوجۆر ئەنجام بدرێت لەگەڵ تێپەڕینی کۆمەڵگەکە بەم قۆناغانەی بڵاوبوونەوەی نەخۆشییەکەدا. ئەوەی کە بزانین ئێستا کۆمەڵگەکە لە کام قۆنآغدایە کارێکی سەختە لە بەرایی بڵاوبوونەوەی نەخۆشییەکەدا، بە

تایبەتی کە تاقیکردنەوەی تەشخیسی هێشتا زۆر بەردەست نەبێت بە شێوەیەکی بەربلاو. تەشەنەسەندنەکە بە خێرایی ڕوودەدات لە حالەتی پەتا و زانیارییەکانیش زۆر تەواو نین یان کەمن. بڕیاردان ڕەنگە پێویستە بەرەوپێش بڕوات بەڵام لەسەر بناغەیەک کە پەشیمانی لە دوا نەبێت پێش ئەوەی کە بەڵگەی ڕوون هەبێت لەسەر ئەوەی کۆمەڵگەکە لە کام قۆناغدایە.

قۆناغەکان تایبەتن بەم ڕێنمایە و ئاماژە نین بە نامیلکەی چوارچێوەی قۆناغەکانی پەتا، کە بنکەی کۆنترۆڵکردنی نەخۆشیی لە ٢٠١٦ بڵاوی کردۆتەوە.[2]

Local stages of outbreak	Burden on healthcare system
No cases yet	No burden on healthcare
Limited individual cases	No burden on healthcare system
Initial community transmission	Initial burden on healthcare system
Large-scale community transmission	Moderate to high burden on healthcare system
Reduced community transmission	Burden on healthcare system is decreasing
Containment of individual cases	Low burden on healthcare system
Recovery	No burden on healthcare

شێوەی ٣. وەسفی گەشەسەندنی پەتاکە لە کۆمەڵگە خۆجێییەکان، وەک نیشانەکراوە بە ژمارەی کەیسەکان و باری سەرشانی سیستمی تەندروستی.

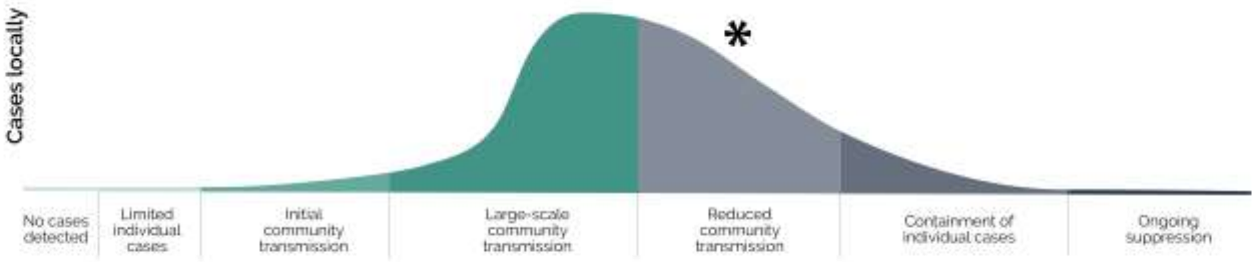

[2] https://www.cdc.gov/flu/pandemic-resources/national-strategy/intervals-framework.html

شێوەی ٤. نموونەیەکی نیشتمانی کە تایبەتە بە رێژەی بلاوبوونەوە و ژمارەی کەیسەکان لە کۆمەڵگەیەک، نەخشەکە بە گوێرەی ئەو وەسفە دانراوە کە لە شیوەی ٣ هاتووە و بە نزیکەیی هاوتایە لەگەڵ بلاوبوونەوەی کۆڤید-١٩ لە چین، وەک لە شێوەی ١ پیشان دراوە. * تکایە سەرنج بدە لەوەی ڕەنگە زیاتر لە یەک چەماوە هەبێت لە پەتایەکدا، بە تایبەتی لە ماوەی سەرکوتکردنی پەتاکەدا کە رەنگە دیسانەوە پەتاکە زیاد بکاتەوە کاتێک لێک دووریی کۆمەڵایەتی و ڕێوشوێنەکانی تر ئازاد دەکرێن و لادەبرێن. بڕوانە بەشی خوارەوە بۆ تاوتوێی زیاتر.

<u>ئامانجە سەرەکییەکانی کارکردن لەسەر کۆڤید-١٩ لە ئاستی کۆمەڵگەییدا</u>

ئەم ڕێنماییە سوود لە ڕێنماییەکانی بەردەست وەردەگرێت لە بواری ئامادەکاری و وەڵامدانەوەی پەتا و تیشک دەخاتە سەر پێکهاتەکانی ئامادەباشی و وەڵامدانەوەی حاڵەتە هەرە کریتاڵەکان بۆ بەردەست بڕیاربەدەستان لە کاتێکدا ئەوان خەریکی کارکردنن لەسەر کەمترکردنەوەی کاریگەرە نەرێنییەکانی کۆڤید-١٩.

ئەم ڕێنماییەی خوارەوە پرسیار و وەڵامە سەرەکییەکان دەخاتە پێش بڕیاربەدەستانی خۆجێی، لەگەڵ شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتەکان، بۆ کاتێک کە ئەوان دەست دەکەن بە ئامادەکاری و وەڵامدانەوەی کۆڤید-١٩.

<u>ئامانجە سەرەکییەکان:</u>

1. **چالاککردنی سەنتەرێک بۆ چالاکیی ناکاوی، Emergency Operations Center (EOC)، ئی ئۆ سی، و دامەزراندنی سترەکچەرێکی بەڕیوەبردنی حاڵەت بۆ تەواوی کۆمەڵگە.**

کۆنترۆڵکردنی بلاوبوونەوەی پەتایەک کارێکی فرەبوارە و ئاست و بواری جۆراوجۆر دەگرێتەوە و پێویستی بە کۆششی تەواوی هەموو کۆمەڵگەکەیە، و پێویستە سەرکردایەتی و سترەکچەری بەڕێوەبردنەکەشی ڕەنگدانەوەی ئەوە بێت. چالاککردنی بنکەیەکی ئی ئۆ سی وەک بۆ هەر کارێکی تری وەک کارەساتی سروشتی یان قەیرانی ئاسایشی نیشتمانی، باشترین شێواز دەبێت کە لە تەشەنەکردنەکەی ئەم پەتایەی دوایی ڕوویدا. ئی ئۆ سی پێویستە سترەکچەرێکی هەبێت بۆ بەڕیوەبردنی حاڵەت کە هەموو کۆمەڵگە بگریتەوە بە تەواوەتی، سوود لە تواناکان و پلانەکانی بەردەست وەربگرێت بۆ وەڵامدانەوەی ناکاوی ئەگەر بکرێت. بەکارهێنانی ئی ئۆ سی بوار بۆ کۆمەڵگە دەڕەخسێنێت بۆ ئاسانکردن و باشکردنی پەیوەندی بەستن و پلاندانان و بڕیاردان و هەماهەنگیی چالاکیی لە نێوان سەرکردەکانی کۆمەڵگەکە و لایەنە بەشدارەکان، لەناویدا پەیوەندیی و یەکڕیزیی و یەکخستنی پرۆسەکان و سووڕی بڕیاری ئی ئۆ سی لە ئاستی بەرز، ویلایەت و فیدراڵ. پێویستە ئی ئۆ سی کەسانی نوێنەری هەبێت یان رێکخەر یان هەماهەنگیکار لەگەڵ ئاستەکانی تری حکومی و بەرپرسانی دەسەلاتی تەندروستی و کۆمەڵگەی مەدەنی و ڕابەرە ئاینییەکان و کۆمەڵگەی بزنس و خەلکانی ئەکادیمی و هی تر.

2. **تێگەیشتن و ئیحتیواکردنی بلاوبوونەوەی کۆڤید-١٩ لە کاتی خۆیدا لە کۆمەڵگەکە لە ڕێی چاودێری، پشکنین، بەدواداچوون و شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتەکان، و کەرەنتین و گۆشەگیرکردنی کەیسەکان.**

ستراتیجی کۆنترۆڵکردنی پەتا پشتئەستورە بە تێگەیشتن لە مەترسیی گواستنەوە لەناو کۆمەڵگەکە بە شێوەیەک کە بتوانرێت بە شێوەیەکی کارا نەخۆشییەکە کۆنترۆڵ بکرێت و ئیحتیوا بکرێت. ئەمەش پیویستی بە چاودێریی بەردەوامی نەخۆشییەکە و پشکنین تەشخیسی و بەدواداچوون و شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتە و گۆشەگیرکردن و سیستمی ڕاپۆرتکردن هەیە بە شێوەیەک کە جەخت بکاتەوە لەوەی زانیاریی تازە و نوێ لەسەر بلاوبوونەوەی نەخۆشییەکە لە کۆمەڵگەکەدا لەبەردەست بێت بە مەبەستی ئەوەی ستراتیجەکە پشتئەستوور بێت بە زانیاری و بڕیاری تاکتیکیی ڕۆژانە بدرێت. ڕەنگە ئەمە زەحمەت

بێت کاتێک کەرەستەی پشکنینی تاقیگەیی سنووردار بێت یان کەرەستەی خۆپارێزیی شەخسیی کەم بێت کە نەتوانرێت وەک پێویست پشکنینی تاقیگەیی بکرێت. زیاترکردن و بەردەوامیدان بە دابینکردنی پشکنینی تاقیگەیی ئێجگار پڕبایەخ دەبێت، سەرەڕای بەردەستبوونی توانای تری تاقیگەیی. ئەگەر بۆ ماوەیەک پشکنینی تاقیگەیی بۆ تەشخیسکردن، سنووردار بێت، ئەوسا کۆمەڵگەکان چاودێری و ئامرازی تری چاودێری دینامیکی باشتر بکەن شانبەشانی شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتەکان بۆ پێوانەکردنی چالاکییەکانی نەخۆشییەکە لەناو کۆمەڵگەکە. پشکنینی تاقیگەیی بە شێوەیەکی کاریگەر و شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتە و بەدواداچوون پێویستی بە توانانی خێرای پشکنینی تاقیگەییە لەگەڵ ئامرازی ئەوتۆ کە بتوانێت کار لەسەر زانیاریەکان بکات بۆ ئەوەی بە خێرایی داتای شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتە و بەدواداچوون کۆبکاتەوە و شی بکاتەوە، لەگەڵ بەڕێوەبردن و بڵاوکردنەوەی تیمی شوێنپێ هەڵگرتن و بەدواداچوون و دابینکردنی توانای لەبار و گونجاو و دابینکردنی حەوافیز بۆ کەرەنتینی کارای بەرکەوتەکان و گۆشەگیرکردنی کەسانی تووشبوو. پێویستە شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتەکان و پشکنینی تاقیگەییکان هەماهەنگ بێت لەگەڵ توخمی تری پلانی درێژخایەن بە مەبەستی ئیحتیواکردن و کۆنترۆڵکردنی گواستنەوە لەناو کۆمەڵگە. توخمی تریش هەیە وەک دووپاتکردنەوەی سووری ڕێوشوێنەکانی لێکدووریی کۆمەڵایەتی، وەک هەڵوەشاندنەوە و بوارنەدان بە کۆڕوکۆبوونەوەی گەورە، داخستنی قوتابخانەکان، حەوافز بۆ تێلی وۆرک، و بەرفراوانکردنی توانای خزمەتگوزاریی تەندروستی بۆ دابینکردنی پێویستییەکان.

3. خاوکردنەوە و کەمکردنەوەی گواستنەوەی نەخۆشییەکە

خاوکردنەوە و سنووردانان بۆ گواستنەوەی پەتاکە لەناو کۆمەڵگەیەک پڕبایەخە بۆ کەمکردنەوەی تێچووی مرۆیی پەتاکە لە کورتخایەنییدا و جەختکردنەوە لەوەی کە نەخۆشخانەکان دەتوانن ژیانی خەلک ڕزگار بکەن و بەردەوام بن لە خزمەتگوزاریی. هەروەها ڕەنگە ببێتە مایەی هەلپەساردنی ژیانی ڕۆژانە لە کاتێکدا ڕێوشوێنەکانی لێک دووری کۆمەڵایەتیی توندتر دەکرێت هاوشان لەگەڵ بڵاوبوونەوەی زیاتری ڤایرۆسەکە. بڕیاردان لەسەر باشترین شێوازەکان بۆ سنووردارکردنی گواستنەوەی پەتاکە پێویستە بە گوێرەی ڕێنمایی نیشتمانی و ویلایەت بێت، سەرەڕای فاکتەرەکانی مەترسیی خۆجێی. بە گشتیی، لێک دووریی کۆمەڵایەتی لە ماوەی قۆناغە بەراییەکانی تەشەنەسەندنەکە پێویستە وەها ڕێک بخرێت کە توندتر بێت لەوەی کە بارودۆخە خۆجێییەکە خۆی پیشان دەدات. هەر کاتێک ڕێژەکانی گواستنەوە لەناو کۆمەڵگەیەک کەم بۆوە و باری سەرشانی سیستمی خزمەتگوزاریی تەندروستیی سەقامگیر بوو یان کەمی کرد ئەوسا دەکرێت ڕەچاوی ئەوە بکرێت کە بە شێوەیەکی لەسەرخۆ ڕێژەی ڕێوشوێنەکانی لێک دووریی کۆمەڵایەتی خاو بکرێتەوە. بۆ ڕێگری لە زیادبوونی گواستنەوەی نەخۆشییەکە لەناو کۆمەڵگە پاش ئەوەی کە ڕێوشوێنەکانی لێک دووریی کۆمەڵایەتی هەڵدەگرین، پێویستە کرانەوەی بزنس و ئابووری بە قۆناغ ئەنجام بدرێت بە گوێرەی گەیشتنی کۆمەڵگەکان بە چەند پێوەرێک پێش ئەوەی لە قۆناغێکەوە بچینە قۆناغێکی تر. تکایە بڕوانە خوارەوە بۆ پێناسەکردنی قۆناغەکانی سووک کردن و لابردنی ڕێوشوێنەکانی لێک دووریی کۆمەڵایەتی و ئەو پێوەرەی کە پێویستە هەبێت پێش ئەوەی دەست بکرێت بە قۆناغی داهاتووی کرانەوە و دەسپێکردنەوە.

4. جەختکردنەوە لە پاراستنی ئەو گروپانەی مەترسیی زۆریان لەسەرە

کۆڤید-١٩ مەترسییەکی گەورەیە لەسەر خەڵکی بەتەمەن و ئەوانەی ڕەوشی تەندروستییان ئاڵۆزە. ڕەوشی هەر کۆمەڵگەیەک تایبەتە بە خۆی و جیایە لە هی تر و پێویستە هەر ئی ئۆ سییەکی خۆجێی لیستێکی جێی ڕەزامەندیی هەموان ڕێک بخات لەگەڵ ڕێنمایی بۆ خەڵکی لانەواز و بێبەرگری و شوێنەکان، بڕوانە نموونەکانی خوارەوە. پێویستە بایەخ بدرێت بە پێویستییەکانی ئەو خەڵکانە و ئەو شوێنانەی لێی نیشتەجێن یان لێی کۆدەبنەوە. کەمترکردنەوەی

گواستنەوەی نەخۆشییەکە لەناو ئەم گروپانە لە ڕێی ڕێوشوێنی پشتگیریی ئامانجگیراوەوە دەبێتە هۆی پاراستنیان و هاوکات کەمتکردنەوەی فشار لەسەر سیستمی تەندروستی.

5. **پتەوکردن و بەرفراوانکردنی سیستمی تەندروستی و توانای بۆ ئەوەی چالاکییەکانی خزمەتگوزاریی تەندروستی و ڕێگری لە ژمارەی زۆری وەفات**

مەترسیی ڕێژەی بەرزی مردن بە هۆی کۆڤید-١٩ زیاتر دەکات بە شێوەیەکی بەردەوام ئەگەر باری سەرشانی سیستمی تەندروستی ئێجگار قورس ببێت بە کەیسی کریتیکەڵ. ئەزموونەکانی چین و ئیتاڵیا و نیویۆرک و شوێنی تر ئەوە دەردەخەن کە کەیسەکانی کۆڤید-١٩ ڕەنگە ببنە هۆی باری سەرشانی دەستگاکان ئێجگار قورس بێت و زیاتر بن و قەرەباڵغتر بن لەوەی کە لە توانای دەستگا تەندروستییەکاندایە. دۆزینەوەی ڕێگەی داهێنەرانە واتا یەکخستن و بەکارهێنانی سەرجەم توانای پزیشکیی و بەرفراوانکردنی توانای خزمەتگوزاریی بۆ حالەتی کریتیکەڵ، و ئەمە زۆر پیویست دەبێت لەگەڵ زیادبوونی ژمارەی کەیسەکان. کاری پەلە و ناکاو پێویستە ئەنجام بدرێن بۆ کەمترکردنەوەی مەترسیی گواستنەوە بۆ ئەو شوێنانەی کە تەندروستیین، گواستنەوەی نەخۆشییەکە لە نەخۆشخانەکان. ڕاوێژکاریی پزیشکی لە ڕێی ئینتەرنێت و تەلەفونەوە، وەک بەکارهێنانی تێلیمێدیسین، بینینی نەخۆش بە ئۆنلاین، و چاودێریی نەخۆشی کریتیکەڵ بەو شێوەیە لە بەشەکانی ناکاوی و یەکەکانی خزمەتگوزاریی چڕ، بە ڕێگەیەک دادەنرێن بۆ بەدواداچوونی کەیسەکان و بەڕێوەبردنی کەیسی نەخۆشەکان.

6. **بەرفراوانکردنی ئاشناکردنی مەترسییەکان بە کۆمەڵگە و بەشدارییپێکردنی کۆمەڵگە**

بەرپرسیارانی گشتیی دەبێت پابەند بن بەوەی زانیاریی مەترسیی ڕاست و ورد و بە شێوەیەکی شەفاف بدەن لەسەر پەتاکە، تەنانەت ئەگەر هۆشدارکەرەوە/ئینزارکردن بێت. متمانەی کۆمەڵگە بۆی هەیە وەڵامدانەوەی پەتاکە تێک بدات، یان دروستی بکات، چونکە کاریگەریی لێک دووریی کۆمەڵایەتی و ڕێوشوێنەکانی تر پشت دەبەستن بە پابەندێتیی کۆمەڵگەکەوە. پێویستە بە باشترین شێوە مەترسییەکان بگەیەنرێت بە کۆمەڵگە بۆ پرسازیی کاری پشتئەستوور بە زانیاری نەوەک ترس و تۆقین. لیستێک لە زانیاریی پێویستی پڕبایەخ دابین بکرێت لە لایە ئی ئۆ سی بۆ بڕیاربەدەست و سەرکردەکان، لەگەڵ زانیاری نوێی ڕۆژانە، و دابینکردنی لیستێکیش لە زانیاریی پێویستی پڕبایەخ بۆ خەڵک، و گەیاندنی بە خەڵک بە شێوەیەک کە بە ئاسانی بگاتە هەموویان.

7. **کەمکردنەوەی پاشخانی پەتای کۆڤید-١٩ لە بواری کۆمەڵایەتی و ئابووری**

تەشەنەسەندنی پەتا دەبێتە هۆی هەڵپەساردنی بواری کۆمەڵایەتی و ئابووریی. ئەم هەڵپەساردن و پچرانە زیانبەخشن و کێشە دروست دەکەن کاتێک پابەندێتی بە ڕێوشوێنەکانی لێک دوورییەوە ببێتە هۆی تێکچوونی باری ئابووری. کەمکردنەوەی کاریگەری ئەم پاشخانانە هەروەها دەبێتە هۆی کەمکردنەوەی تێچووی مرۆیی نەخۆشییەکە، سەرەڕای کاریگەری ڕاستەوخۆی لەسەر پەتاکە. سەرکردەکان هەروەها پێویستە بایەخێکی تایبەت بدەن بە کاریگەری پەتاکەش و ڕێوشوێنەکانیش لەسەر خەڵکی لانەواز.

ڕێنمایی بەرەی پێشەوە بۆ بڕیاربەدەستانی خۆجێی

پێناسەی قۆناغەکان بۆ جێبەجێکردنی لەسەرخۆ و بە قۆناغ، و هەروەها خاوکردنەوەی، ڕێوشوێنەکانی لێک دووریی کۆمەڵایەتی

قۆناغی ١: ئەوپەڕی ڕێوشوێنەکانی لێک دووریی کۆمەڵایەتی پیادە دەکرێت و دادەڕێژرێت بە گوێرەی پێویستییەکانی کۆمەڵگەکە بۆ کەمکردنەوەی گواستنەوە و بڵاوبوونەوەی نەخۆشییەکە. جەخت دەخرێتە سەر کەمترکردنەوەی گواستنەوەکە لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر و کەمترکردنەوەی باری سەرشانی سیستمی تەندروستی و هاوکات ئامادەکردنی تواناکان بۆ ئەگەری زیادبوونی حاڵەتەکان لە ئاییندەدا.

قۆناغی٢: قۆناغی دەستپێکردنی کرانەوەی بەرایی دەبێت جەخت بخاتە سەر دەسپێکردنەوە بە شێوەیەکی سەلامەت بۆ چەند بوارێکی پڕبایەخ و گرنگی دیاریکراو کە کەمترین مەترسییان تێدایە، یان بۆ ئەوانەی کە دەستگاکە مەترسییەکی قبوڵکراوی تێدایە بۆ گواستنەوەی نەخۆشییەکە، لەگەڵ ڕێوشوێنی کەمکردنەوەی گونجاو. بە گشتیی پێویستە لەم قۆناغە درێژە بدرێت بە قەدەغەکردنی کۆڕوکۆبوونەوە، و چالاکیی ئەوتۆ قەدەغە بکات کە بۆ ماوەیەکی زۆر خەڵکەکە لێک نزیک دەبن، و درێژە بدات بە قەدەغەکردنی کۆبوونەوە لە شوێنی داخراو. چالاکیی لە دەرەوە گونجاوە ئەگەر بە شێوەیەکی گونجاو لێک دوور بن خەڵکەکە. پێویستە هێندەی بکرێت بوار بدرێت بە تێلی ۆرک، کارکردن لە ماڵەوە بە بێ چوون بۆ شوێنی کار.

قۆناغی ٣: قۆناغی چاکبوونەوەی ئابووری پێویستە جەخت بخاتە سەر کرانەوەی بەرفراوانی ئابووری و کاری کۆمەڵایەتی کاتێک گواستنەوە کەم دەبێتەوە و بە شیوەیەکی باش سەرکوت کراوە. ئاستی نزمی گواستنەوەی نەخۆشییکە بە شێوەی کۆمەڵگەیی واتە کارکردنی وەک کۆبوونەوەی ناگەورە بواری هەیە لەگەڵ لەبەرچاوگرتنی ڕێوشوێنی گونجاو. هێشتا کۆبوونەوەی گەورە و کۆڕ مەترسییەکی گەورەن. بەڵام دەکرێت پەیوەندیی بۆ ماوەیەکی درێژ یان مانەوە لە شوێنی داخراو بواری پێبدرێت لەگەڵ لەبەرچاوگرتنی ڕێوشوێنی گونجاو. پێیستە درێە بدرێت بە کارکردن بە تێلی ۆرک.

قۆناغی ٤: قۆناغێکی نوێی ئاسایی بریتییە لە گەڕانەوەی تەواو بۆ باری ئاسایی کە گونجاوە و کاری کردنە پێش بڵاوبوونەوەی مەناعەی ڕەو لە ڕێی پێکوتەی گشتیی بەرفراوان. گواستنەوەی کۆمەڵگەیی نەخۆشییەکە بە باشیی چاودێری دەکرێت و ئێجگار لاوازە، تووشبوون بە فایرۆسەکە زۆر بە خێرایی ئیحتیوا ئەکرێت. دەتوانرێت دەست بکرێتەوە بە زۆربەی کارەکان هەرچەند مەترسییان بەرز یان نزم بێت بۆ تووشبوون.

پێویستە بڕیاربەدەستان ئامادە بن بۆ گەڕانەوە بۆ قۆناغەکانی پێشوو ئەگەر داتاکان و بەڵگەکان وا پێویست بکەن.

پێوەرەکان بۆ خاوکردنەوە وکەمکردنەوەی ڕێوشوێنەکانی لێک دووری لەناو کۆمەڵگەکە

1. ڕێژەی تووشبوون: پێویستە ڕێژەکانی تووشبوون لە دابەزین بن، و هەر کەیسێکی تووشبوون کەمتر بێت لە 1.00 کەس (R0 < 1 و نزیک ببێتەوە لە سفر). ڕێژەی پۆزەتیڤی تاقیکردنەوەی تەشخیسیی دەبێت بەردەوام نزم بێت.
    a. ڕێژەی پۆزەتیڤی تاقیکردنەوەی تەشخیسیی [بە بێ کۆتوبەند لەسەر تاقیکردنەوە]
        i. قۆناغی٢: کەمتر لە ١٠ دەرسەتی تاقیکردنەوەکانی کۆڤید-١٩ پۆزەتیڤن
        ii. قۆناغی ٣ و ٤: کەمتر لە ٣ دەرسەتی تاقیکردنەوەکانی کۆڤید-١٩ پۆزەتیڤن
    b. کۆی گشتیی ژمارەی کەیسەکان
        i. سەرجەم قۆناغەکان: دابەزینی بەردەوام لە ژمارەی ڕۆژانەی کەیسەکان بۆ ماوەی ٢١ ڕۆژ لەسەر یەک، و وەک ڕەنگدانەوەی تێکڕای ٥ ڕۆژ لەسەر یەک.

ii. قۆناغی ٢: کەمتر لە پێنج حاڵەت 5> بۆ هەر 100,000 هاووڵاتیەک لە رۆژێکدا، لەگەڵ ئەنجامدانی پشکنینی بەربڵاو

iii. قۆناغی٣: کەمتر لە یەک حاڵەت 1> بۆ هەر 100,000 هاووڵاتییەک لە رۆژێکدا، لەگەڵ ئەنجامدانی پشکنینی بەربڵاو

iv.

v. قۆناغی ٤: کەمتر لە یەک حاڵەت 1> بۆ هەر 100,000 هاووڵاتییەک لە رۆژێکدا لەگەڵ ئەنجامدانی پشکنینی بەربڵاو

2. پشکنینی تەشخیسیی کۆمەڵگە، و چاودێریی: چاودێریی کۆمەڵگە دەتوانێت بە پەلە کەیسی نوێ دیاری بکات. پشکنینی تەشخیسیی بۆ تووشبوونی ئاکتیڤ بە خێرایی و بە بەرفراوانی بەردەستە بۆ هەموو ئەوانەی کە داوای دەکەن.

a. رێژەی پشکنینی تەشخیسی

i. قۆناغی ٢: زیاترکردنی ژمارەی تێستەکان لە رۆژێکدا بۆ هەر 100,000 هاووڵاتییەک، بە بەکارێنانی ئەم ئامێرە یان هی هاوشیوە

ii. قۆناغی ٣: زیاترکردنی ژمارەی تێستەکان لە رۆژێکدا، نزیک لە پێویست، بۆ هەر 100,000 هاووڵاتییەک، بە بەکارێنانی ئەم ئامێرە یان هی هاوشیوە

iii. قۆناغی ٤: ژمارەیەکی پێویست لە تێست لە رۆژێکدا بۆ هەر 100,000 هاووڵاتییەک، بە بەکارێنانی ئەم ئامێرە یان هی هاوشیوە

b. هەبوونی پشکنینی تەشخیسیی

i. قۆناغی ٢: سەرجەم هەموو ئەو کەسانەی نیشانەکانیان هەیە، بە بێ ڕەچاوکردنی سەختیی حاڵەتەکەیان، و هەموو ئەو کەسانەی مەترسیی بێنیشانەییان لێ دەکرێت یان بەرکەوتەکانیان بە بێ ڕەچاوکردنی سەخستیی حاڵەتەکان، دەتوانن لە ماوەی ٤٨ کاتژمێر لەو کاتەوەی داوا دەکەن ئەوا پشکنینیان بۆ بکرێت و ئەنجامەکان وەربگرنەوە.

ii. قۆناغی٣: هەموو ئەو خەڵکانەی کە نیشانەکانیان پێوە نییە بە بێ ڕەچاوکردنی سەختیی حاڵەتەکە، و هەموو ئەو کەسانەی مەترسی بێنیشانەییان لێدەکرێت یان بەرکەوتەکانیان، دەتوانن لە ماوەی ٤٨ کاتژمێر لەو کاتەوەی داوا دەکەن ئەوا پشکنینیان بۆ بکرێت و ئەنجامەکان وەربگرنەوە

iii. قۆناغی ٤: هەموو ئەو خەڵکانەی کە نیشانەکانیان پێوە نییە بە بێ ڕەچاوکردنی سەختیی حاڵەتەکە، و هەموو ئەو کەسانەی مەترسی بێنیشانەییان لێدەکرێت یان بەرکەوتەکانیان، وهەر کەسێک داوا دەکات پشکنینی بۆ بکرێت، یان هەر کاتێک پزیشکێک داوای پشکنین بکات بۆ کەسێک، دەتوانن لە ماوەی ٤٨ کاتژمێر لەو کاتەوەی داوا دەکەن ئەوا پشکنینیان بۆ بکرێت و ئەنجامەکان وەربگرنەوە

c. کاتبەندیی پشکنینی تەشخیسی

i. قۆناغی ٢: زۆربەی ئەنجامی پشکنینەکان لە ماوەی ٤٨ کاتژمێر دەگەڕێتەوە

ii. قۆناغی ٣ و ٤: زۆبەی ئەنجامی پشکنینەکان لە ماوەی ٢٤ کاتژمێر ئەگەڕێتەوە

d. هەبوون و ئەنجامدانی تەشخیس بۆ کارمەندانی تەندروستی و ئەوانەی مەترسیی گەورەیان لەسەرە

i. قۆناغی ٢: زۆربەی کارمەندانی تەندروستی، کارمەندانی وەڵامدانەوەی خێرا، کارمەندانی critical infrastructure ژێرخانی پربایەخ، و خڵکی تر کە مەترسیی گەورەیان لەسەرە، ئەمانە بتوانرێت پشکنینیان بۆ بکرێت هەفتەی جارێک، ئنجا نیشانەیان هەبێت یان نەبێت.

ii. قۆناغی٣: زۆربەی کارمەندانی تەندروستی، کارمەندانی وەڵامدانەوەی خێرا، کارمەندانی critical infrastructure ژێرخانی پربایەخ، و خڵکی تر کە مەترسیی گەورەیان لەسەرە، ئەمانە بتوانرێت پشکنینیان بۆ بکرێت هەفتەی جارێک، ئنجا نیشانەیان هەبێت یان نەبێت.

iii. قۆناغی ٤: زۆربەی کارمەندانی تەندروستی، کارمەندانی وەڵامدانەوەی خێرا ، کارمەندانی critical infrastructure ژێرخانی پربایەخ، و خڵکی تر کە مەترسیی گەورەیان لەسەرە، ئەمانە بتوانرێت پشکنینیان بۆ بکرێت هەموو ٢-٣ رۆژ جارێک، ئنجا نیشانەیان هەبێت یان نەبێت.

* پشکنین بۆ دژەتەن/ئەنتیبۆدی دەتوانرێت ئەنجام بدرێت کاتێک زانیاری زیاتر هەبێت لەسەر وردیی.*

e. *پشکنینی چاودێری و تەشخیسی سیندرۆمیی کۆمەڵگەکە*

i. سەرجەم قۆناغەکان: کۆمەڵگەکە چاودێریی سیندرۆمەکان ئەنجام دەدات بۆ چاودێریی زیادبونی نەخۆشیی هاوشێوەی ئەنفلونزا یان هاوشێوەی کۆڤید-١٩

ii. سەرجەم قۆناغەکان: چاودێریی ئێشکگریی لە رێی پشکنینی بەربڵاو لە دەستگاکانی بایەخپێدانی درێژخایەن، زیندانەکان، بەندینخانەکان، شێڵتەرەکان، ئەو شوێنانە و ئەو شوێنی کارانەی کە مەترسی زۆری لەسەرە.

iii. هەموو قۆناغەکان: کەرەستەی پشکنین، چیلکەی لۆکەداری پشکنین، ناوەندی گواستنەوەی ڤایرۆسەکە، کەلوپەل، کارمەندان و توانای کارکردنی تاقیگەکان بەشی ئەو پێوەرانەی سەرەوە بکات، بە بێ رەیشنین/تقنین.

3. لێکۆڵینەوە لە کەیس و لە بەرکەوتەکان: توانای گۆشەگیرکردنی خێرا و پێویستی ئەوانەی کۆڤید-١٩ هەیە، دابینکردنی خزمەتگوزارییەکانی بەرێوەبردنی کەیس، و دیاریکردن و کەرەنتن کردنی بەرکەوتەکانیان

a. بەردەستێتی و هەبوونی لە شوێنی کار

i. هەموو قۆناغەکان: بە لای کەمەوە ٣٠ کەسی مەشقدیتە لە شوێنپێ هەڵگرتن و کۆکردنەوەی بەرکەوتەکان لەبەردەست بن بۆ بەرێوەبردنی کەیس و پەروەردەی تەندروستی بۆ هەر 100,000 کەسێک *

* رەنگە وا پێویست بکات بەرنامەکان دامەزراندن رێک بخەنەوە بە گوێرەی ژمارەی کەیسەکان و بەرکەوتەکانی تەرخانکراو بۆ هەر کارمەندێکی شوێنپێهەڵگرتنی بەرکەوتە.

ii. هەموو قۆناغەکان: هێندەی پێویست کارمەندی کۆمەڵگەیی تەندروستیی، بەرێوەبردنی کەیس، رێکخەری سەرچاوەکانی خزمەتگوزاریی تەندروستی، و پەروەردەی تەندروستی

iii. هەموو قۆناغەکان رێژەی سەدیی بەرکەوتەکان بە گوێرەی ژمارەی بەرکەوتووە گەیشتووەکان.

b. کارایی شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتەکان

i. قۆناغی ٢: لای کەم ٦٠ دەرسەت لە کەیسە نوێیەکان لەناو ئەو بەرکەوتانەوە دێت کە دیاری کراون، لەگەڵ ڕێژەیەکی سەدیی چەسپاو یان زیادبوو لە کەیس لەگەڵ تێپەڕینی کات.

ii. قۆناغی٣: بە لای کەمەوە ٨٠دەرسەت لە کەیسە نوێیەکان لەناو ئەو بەرکەوتانەوە دێت کە دیاری کراون لەگەڵ ڕێژەیەکی سەدیی چەسپاو یان زیادبوو لە کەیس لەگەڵ تێپەڕینی کات.

iii. قۆناغی٤: بە لای کەمەوە ٩٠ دەرسەت لە کەیسە نوێیەکان لەناو ئەو بەرکەوتانەوە دێت کە دیاری کراون

c. خێرایی پشکنین بۆ بەرکەوتەکانی ئەو کەسانەی تەشخیسیان پۆزەتیڤ بووە و ئەو کەسانەی نەخۆشیی هاوشێوەی ئەنفلونزا یان کۆڤید-١٩ هەیە

i. قۆناغی ٢: بەلای کەمەوە ٧٥ دەرسەت لە بەرکەوتەکان کۆکراونەتەوە، و لەژێر کەرەنتین دانراون لە ماوەی ٤٨ کاتژمێری ڕابردووی دیاریکردنی کەیسەکە.

ii. قۆناغی ٣: بەلای کەمەوە ٩٠ دەرسەت لە بەرکەوتەکان کۆکراونەتەوە، و لەژێر کەرەنتین دانراون لە ماوەی ٢٤ کاتژمێری ڕابردووی دیاریکردنی کەیسەکە

iii. قۆناغی ٤: بەلای کەمەوە ٩٥ دەرسەت لە بەرکەوتەکان کۆکراونەتەوە، و لەژێر کەرەنتین دانراون لە ماوەی ٢٤ کاتژمێری ڕابردووی دیاریکردنی کەیسەکە

d. هەبوونی دەستگاکانی کەرەنتین و گۆشەگیری سەلامەت

i. سەرجەم قۆناغەکان: دەستگای سەلامەتی کەرەنتین و گۆشەگیرکردن، هەروەها خزمەتگوزاریی پشتگیریی، بۆ ئەوانەی کە پێویستیانە، بە تایبەتی هەموو ئەوانەی پشکنینیان پۆزەتیڤە لەگەڵ بەرکەوتە نزیکەکانیان.

ii. قۆناغی ٣: ٢٥-٣٣ دەرسەت لەوانەی لە کەرەنتین و گۆشەگیرکردنن بە سەرکەوتوویی قۆناغەکە تەواو دەکەن.

iii. قۆناغی٤: ٥٠-٦٠ دەرسەت لەوانەی لە کەرەنتین و گۆشەگیرکردنن بە سەرکەوتوویی قۆناغەکە تەواو دەکەن.

e. بەڕێوەبردنی کەیس

i. سەرجەم قۆناغەکان: ١٠٠ دەرسەت لەو کەسانەی کار دەکەن لە بواری شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتووان لەناو کۆمەڵگەکە یەک سیستمی یەکخراو بەکاردەهێنن بۆ بەڕێوەبردنی کەیس، کە بە شێوەیەکی سەلامەت بەرکەوتووەکان داخڵ دەکات و ڕاپۆرتیان دەکات بۆ فەرمانگەی تەندروستی.

هەموو قۆناغەکان: دوو یان زیاتر لە حاڵەتی تەشەنەکردن لە هەفتەیەکدا ڕاپۆرت دەکرێت لە حاڵەتی نا-خێزانی (لە شوێنی کار، خانەی پیکەوەژیان، شوێنی دامەزراوەیی) و ئیپیدیمیۆلۆجی پەیوەست لە ١٤ رۆژدا.

4. ئامادەیی سیستمی تەندروستی و نەخۆشخانەکان: توانای لەبار و گونجاو لە بواری ژمارەی قەرەوێڵە، و کەرەستەی خۆپارێزیی شەخسیی، کەلوپەل، کارمەندان، و کەرەستەی تر بۆ کارکردن لەسەر ژمارەی زۆری کەیسەکانی کۆڤید-١٩ بە بێ ئەوەی پەنا ببرێت بۆ ستانداردەکانی خزمەتگوزاریی قەیران.

   a. هەبوونی توانای ئای سی یو، یەکەی چاودێریی چڕ ICU، و کارمەندان بۆ شەپۆلی نەخۆشی کۆڤید١٩

      i. قۆناغی ٢: بە لای کەمەوە ١٥ دەرسەتی ئەو ئای سی یووەی کە هەیە، لەبەردەستە بۆ لەخۆگرتنی شەپۆلی نەخۆشەکانی کۆڤید-١٩.

      ii. قۆناغی ٣و ٤: بە لای کەمەوە ٣٠ دەرسەتی ئەو ئای سی یووەی کە هەیە، لەبەردەستە بۆ لەخۆگرتنی شەپۆلی نەخۆشەکانی کۆڤید-١٩.

      iii. سەرجەم قۆناغەکان: توانای وەرگرتنی شەپۆل- یان شوێنێک هەبێت تەرخان کرابێت یاخود شوێنێک بێت لەنێو هەر سیستمی خەستەخانەیەک کە تەرخان کرابێت، بۆ وەرگرتنی ٢٠ دەرسەتی شەپۆلی کەیسەکانی کۆڤید-١٩ بە بێ ئەوەی پەنا ببرێت بۆ ستانداردەکانی قەیران.

   b. هەبوونی خەستەخانە بۆ هەماهەنگیی جووڵاندنی نەخۆشەکان بە مەبەستی پشتگیریی لە کەیسەکانی شەپۆلی کۆڤید-١٩ بە بێ پەنابردن بۆ بەکارهێنانی ستانداردەکانی خزمەتگوزاریی قەیران.

      i. سەرجەم قۆناغەکان: نەخۆشخانەکان دەتوانن شەپۆلەکان وەرگرن و هەماهەنگی بکەن لە جووڵاندنی نەخۆشەکان بە مەبەستی پشتگیریی لە شەپۆلی کۆڤید-١٩ بە بێ پەنابردن بۆ بەکارهێنانی ستانداردی خزمەتگوزاری قەیران.

5. هەبوونی کەرەستەی خۆپارێزی و ئامێری پزیشکیی: هەبوونی کەرەستەی خۆپارێزیی کەسیی و ئامێری پزیشکیی وەک پێویست هەیە بۆ پشتگیریی لە شەپۆلی کەیسەکانی کۆڤید-١٩ بە بێ پەنابردن بۆ بەکارهێنانی ستانداردی خزمەتگوزاریی قەیران.

   a. هەبوونی کەرەستەی خۆپارێزیی کەسیی لە شوێنی خزمەتگوزاریی تەندروستیی

      i. هەمو قۆناغەکان: کەرەستەی خۆپارێزیی کەسیی هەیە بۆ کارمەندە سەرەکییەکان، و کارمەندانی ژێرخانی پڕبایەخ، و ستافی ئەو دەستگایانەی مەترسیی زۆریان لەسەرە.

      ii. قۆناغی ٢: زۆربەی خەستەخانەکان، دەستگاکانی خزمەتگوزاریی درێژخایەن، شێلتەری لانەوازان، و شوێنی تری خزمەتگوزاریی تەندروستی، هێندەی پێویست کەرەستەی خۆپارێزیی کەسییان هەیە بۆ چارەسەری نەخۆشەکانی کۆڤید-١٩ و پاراستنی کارمەندانی خزمەتگوزاریی تەندروستیی.

      iii. قۆناغی ٣: ١٠٠ دەرسەتی خەستەخانەکان، دەستگاکانی خزمەتگوزاریی درێژخایەن، شێلتەری لانەوازان، و شوێنی تری خزمەتگوزاریی تەندروستی، هێندەی پێویست کەرەستەی خۆپارێزیی کەسییان هەیە بۆ چارەسەری نەخۆشەکانی کۆڤید-١٩ و پاراستنی کارمەندانی خزمەتگوزاریی تەندروستیی. و یەدەکی کەرەستەی خۆپارێزیی کەسیی بە لای کەمەوە بۆ ماوەی ٢-٤ هەفتە.

      iv. قۆناغی٤: ١٠٠ دەرسەتی خەستەخانەکان، دەستگاکانی خزمەتگوزاریی درێژخایەن، شێلتەری لانەوازان، و شوێنی تری خزمەتگوزاریی تەندروستی، هێندەی پێویست کەرەستەی خۆپارێزیی کەسییان هەیە بۆ چارەسەری نەخۆشەکانی کۆڤید-١٩ و پاراستنی کارمەندانی خزمەتگوزاریی تەندروستیی. و یەدەکی کەرەستەی خۆپارێزیی کەسیی بە لای کەمەوە بۆ ماوەی٩٠ ڕۆژ

b. هەبوونی کەرەستەی خۆپارێزیی کەسیی بۆ ئاژانسەکانی بەڕێوەبردنی قەیران و کارمەندان و دابینکارانی خزمەتگوزارییە سەرەکییەکان.

i. هەموو قۆناغەکان: داواکاریی ئەولەوییەتە گرنگەکان بۆ پی پی ئای، کەرەستەی خۆپارێزیی کەسیی، هەمیشە دابین دەکرێت بۆ ئاژانسە خۆجێیەکانی بەڕێوەبردنی ناکاویی.

ii. قۆناغی ٢: پی پی ئای، کەرەستەی خۆپارێزیی کەسیی، هەیە بۆ سەرجەم کارمەندانی سەرەکی و کارمەندانی ژێرخانی پڕبایەخ، و ستافی ئەو دەستگایانەی مەترسییەکی زۆریان لەسەرە

iii. قۆناغی ٣ و ٤: پی پی ئای، کەرەستەی خۆپارێزیی کەسیی، هەیە بۆ سەرجەم کارمەندانی سەرەکی و کارمەندانی ژێرخانی پڕبایەخ، و ستافی ئەو دەستگایانەی مەترسییەکی زۆریان لەسەرە، هەروەها بۆ ئەو کارمەندانەی تریش کە پیویستیان بە پی پی ئی هەیە بۆ سەلامەتییان لە شوێنی کارەکەیان.

c. هەبوونی ئامێری پزیشکیی ڕزگارکەری ژیان لە شوێنەکانی خزمەتگوزاریی تەندروستی

i. قۆناغی ٢: زۆربەی ئەو خەستەخانانەی کە چارەسەری نەخۆشەکانی کۆڤید-١٩ دەکەن هێندەی پێویست ڤێنتیلەیتەریان هەیە، لەگەڵ ئۆکسجین، وکەرەستە وکەلوپەلەکان، و کارمەندی تەندروستیی پێویست بۆ بەستنی لە سەرجەم ئەو نەخۆشانەی کۆڤید-١٩ کە پێویستیانە.

ii. قۆناغی ٣ و ٤: ١٠٠ دەرسەتی ئەو خەستەخانانەی کە چارەسەری نەخۆشەکانی کۆڤید-١٩ دەکەن هێندەی پێویست ڤێنتیلەیتەریان هەیە، لەگەڵ ئۆکسجین، وکەرەستە وکەلوپەلەکان، و کارمەندی تەندروستیی پێویست بۆ بەستنی لە سەرجەم ئەو نەخۆشانەی کۆڤید-١٩ کە پێویستیانە

6. پاراستنی ئەو هاووڵاتیانەی کە مەترسییان لەسەرە

a. کەیسەکانی مەترسیدار لە دەستگاکان

i. سەرجەم قۆناغەکان: هێندەی پێویست توانای پشکنین و کەرەنتین هەیە لە دەستگاکانی خزمەتگوزاریی درێژخایەن.

ii. قۆناغی ٢: ڕێژەی سەتیی حاڵەتە ڕیپۆرتکراوەکان لە دەستگاکانی خزمەتگوزاریی درێژخایەن کەمترە لە ٢٠ دەرسەت لە ماوەی ٢٨ ڕۆژی دوایی

iii. قۆناغی ٣: ڕێژەی سەتیی حاڵەتە ڕیپۆرتکراوەکان لە دەستگاکانی خزمەتگوزاریی درێژخایەن کەمترە لە ١٠ دەرسەت لە ماوەی ٢٨ ڕۆژی دوایی

iv. قۆناغی ٤: ڕێژەی سەتیی حاڵەتە ڕیپۆرتکراوەکان لە دەستگاکانی خزمەتگوزاریی درێژخایەن کەمترە لە ٥ دەرسەت لە ماوەی ٢٨ ڕۆژی دوایی

b. تیمەکانی بەرسڤی بەلەز

i. سەرجەم قۆناغەکان: تیمەکانی وەڵامدانەوەی بەپەلەی خۆجێی لەبەردەستن بۆ بەرسڤی خاڵەکانی تەشەنەکردن لە ماوەی ٢٤ کاتژمێردا و هێندەی پێویست پی پی ئی، کەرەستەی خۆپارێزیی کەسیی، هەیە بۆ وەڵامدانەوەی تەشەنەسەندنی خۆجێی

c. چاودێریی ئێشکگرییانە

i. سەرجەم قۆناغەکان: چاودێریی ئێشکگرییانە و شوێنەکانی پشکنین لە دەستگاکانی خزمەتگوزاریی درێژخایەن و لە شوێنی تری خزمەتگوزاریی هاووڵاتیانی بەتەمەن،بەردەوام لە چالاکی و کارن، هەروەها هی کەسانی داهاتی-نزم، و کەمینەکانی نەژادی و نەتەوەیی لەناویشیاندا ئەمریکییە ڕەسەنەکان-نەیتیڤ ئەمێریکانز.

d. هەبوونی پی پی ئی، کەرەستەی کەسیی خۆپارێزی

i. سەرجەم قۆناغەکان: زۆربەی دەستگاکانی خزمەتگوزاریی درێژخایەن و شێڵتەرەکانی لانەوازان هێندەی پێویست پی پی ئییان هەیە.

ii. سەرجەم قۆناغەکان: تیمەکانی بەرسڤی بەلەز لە ئاستی ویلایەت و خۆجێی هێندەی پێویست پی پی ئییان هەیە بۆ بەرسڤی تەشەنەسەندنی خۆجێی.

7. پەیوەندیی و پابەندێتی بە لێکدووریی کۆمەڵایەتی

a. پەیوەندیی و لێکدووریی کۆمەڵایەتی

i. سەرجەم قۆناغەکان: شێوازی گونجاو بۆ پەیوەندیی لە ئارادایە بۆ گەیاندنی زانیاری، لەناویشیدا بۆ ئەو کۆمەڵگانەی مەترسییانە لەسەرە (وەک هۆملێس/لانەواز، ئاوارە و پەنابەر، خەڵکی کەم-داهات)

ii. سەرجەم قۆناغەکان: زۆربەی دانیشتوانەکە ئاگادارن و ئاشنان بە کۆتوبەندەکان.

b. **پابەندێتیی بە لێکدووریی کۆمەڵایەتی**

i. سەرجەم قۆناغەکان: زۆربەی کۆمەڵگە پابەندن بە داواکاری و مەرجەکانی لێکدووریی کۆمەڵایەتی

<u>نیشاندەرەکانی بەرەوپێشچوونی ئامادەکارییەکانی کۆمەڵگە بۆ کۆڤید-١٩</u>

1. هەبوونی توانای چارەسەرکردنی حاڵەتی شلۆق/کریتیکەڵ/چاودێریی چڕ لە کۆمەڵگە

a. ئایا لە دوو هەفتەی داهاتوودا دەتوانرێت ژمارەی نزیکەیی ئەو قەرەوێڵانەی کە پێویست دەبێت، دابین بکرێت؟

b. ئایا نەخۆشخانەکان لە کۆمەڵگەکە دەتوانن داواکارییە هەنووکەییەکان و پێشبینکراوەکانی یەکەی چاودێری شلۆق و یەکەی چاودێریی چڕ دابین بکەن؟

c. ئایا ڕێوشوێن پیادە کراوە بۆ بەرفراوانکردنی یەکەکانی چاودێریی شلۆق/کریتیکەڵ و چاودێریی چڕ؟

d. ئایا دەستگاکانی خزمەتگوزاریی تەندروستیی خۆجێی وەرگیرانی نەخۆشەکانی کۆڤید-١٩، یان ئەوانەی ڕەنگە کۆڤید-١٩ هەبێت، جیادەکەنەوە بە جیا لەوانەی کە پیویستیان بە جۆری تری خزمەتگوزارییە؟

2. دانانی ڕێوشوێنی خۆپارێزی بۆ ئەو دەستگایانەی خزمەتگوزاریی پێشکەشی ئەو خەڵکانە دەکەن کە مەترسیی زۆریان لەسەرە

a. ئایا لیستێکی چڕوپڕ ئامادەکراوە لەو دەستگایانەی کە ئەو خەڵکانەی تێدا دەژین کە زۆر مەترسییان لەسەرە؟

b. ئایا توانای ئەو دەستگایانە لە ڕێگریی لە تووشبوون و پیادەکردنی پاکوخاوێنی هەڵسەنگێندراوە و جەختی لێکراوەتەوە؟

c. ئایا سەرجەم ئەو خاڵانەی لاوازیین و ئەگەری تووشبون زیاتر دەکەن لەو دەستگایانە، کاریان لەسەر کراوە؟

3. کۆمەڵگە دەتوانێت بە خێرایی هەموو خەڵکە تووشبووەکە دەستنیشان بکات، گۆشەگیریان بکات، و بە خێرایی و کارایی کەرەنتینیان بکات و شوێنپێی بەرکەوتەکانیان هەڵگرێت.

a. ئایا ڕێژەی سەتیی پشکنینی تەشخیسیی پۆزەتیڤ بە گوێرەی کۆی ژمارەی پشکنینەکان، لە دابەزیندایە، و ئایا ئەو ژمارەیە هێندە نزمە (بۆ نموونە 3 %) کە نیشاندەری ئەوە بێت کە پشکنینەکەت زۆرینەی کەیسەکان دەستنیشان دەکات؟

b. ئایا زۆربەی کەیسە نوێیەکان سەر بەو کەسانەن کە بە بەرکەوتە دانراون؟

c. ئایا پشکنینی تەشخیسیی ورد بە شێوەیەکی بەرفراوان بەردەستە لە کۆمەڵگەکەدا و لە کاتی گونجاو و ڕێکوپێکی خۆیدا دابین دەکرێت (بۆ نموونە 24 کاتژمێر).

d. ئایا مەشقکراوە بە تیمەکانی شوێنپێ هەڵگرتن؟

e. ئایا تیمەکانی شوێنپێ هەڵگرتن وەک پێویست بڵاوە پێکراون بتوانن داواکارییەکان بەدیبهێنن (بۆ نموونە ٥ شوێنپێ هەڵگر بۆ هەر کەیسێکی پۆزەتیڤ)؟

f. ئایا شێوازی دیاریکراو و گونجاو لە ئارادایە لە کۆمەڵگە بۆ بەدەستهێنان و بەڕێوەبردنی کۆکردنەوەو تەواوکاریی داتا بە مەبەستی بەکارهێنانی بۆ پشکنینی تەشخیسی و شوێنپێ هەڵگرتن؟

4. هەبوون و دەستگەیشتن بە پشکنینی تەشخیسیی کۆڤید-١٩ لە سەرتاسەری کۆمەڵگەکە

a. ئایا پشکنینی تەشخیسیی کۆڤید-١٩ بەردەستە لە ماوەی ٢٤ کاتژمێردا بۆ هەموو ئەوانەی کە نیشانەکانیان لێدەردەکەوێت؟ و کۆمەڵگەکە داواکارییە پزیشکییەکانی پێ دابین دەکرێت؟

b. ئایا لە ماوەی ٢٤ کاتژمێردا ئەنجامی پشکنینە تەشخیسییەکان دەگەڕێندرێتەوە؟

c. ئایا کارمەندانی خزمەتگوزاریی تەندروستی، و کارمەندانی وەڵامدانەوەی خێرا، و دابینکارانی خزمەتگوزاریی سەرەکی، و ئەوانەی مەترسیی زۆریان لەسەرە، هەموو کاتێک دەستیان دەگات بە پشکنینی تەشخیسیی کۆڤید-١٩، ئاخۆ نیشانەکانیان هەبێت یان نەیانبێت؟

d. ئایا کارمەندانی خزمەتگوزاریی تەندروتیی، کارمەندانی وەڵامدانەوەی خێرا، و ئەوانی تر کە لە مەترسیدان، بە شێوەیەکی ڕێکوپێک ناوبەنا پشکنینیان بۆ دەکرێت (هەموو ٢-٣ ڕۆژێک) ئاخۆ نیشانەکانیان هەبێت یان نەیانبێت؟

e. ئایا کەموکوریی هەیە لە زنجیرەی دابیکردنی پشکنینی تەشخیسی، لەناویشدا ئامێرەکان، کەلوپەلەکان، و مادەکان، و کارمەندەکان؟

f. ئایا سیرۆلۆجی، ئەنتیبۆدی، و پشکنینی تەشخیسی لەبەردەست هەیە؟

5. جێبەجێکردنی ستراتیجی گەیاندنی قەیران، لەناویدا تازەکردنەوەی خشتەکان و هێڵی ڕوونی گەیاندن و پەیوەندی لەگەڵ لایەنە پڕبایەخە پەیوەندارەکان
6. جێبەجێکردنی ڕێوشوێنەکانی تووشبوون و خۆپارێزی و کۆنترۆڵکردن بە مەبەستی ڕێگری لە ڕاوەستانی خزمەتگوزارییە پڕبایەخەکان، وەک
   a. دابینکردنی خۆراک و دابەشکردنی؟
   b. ژێرخانی پڕبایەخ؟
   c. دابینکردنی ئاو؟
   d. بەڕێوەبردنی خاشاک و پاشەڕۆ؟
   e. کارەبا؟
7. هەبوون و دابینکردنی وەک پێویست لە پی پی ئی، کەرەستەی خۆپارێزیی کەسی، بۆ:
   a. یەکەکانی چاودێریی شلۆق/کریتیکەل؟
   b. بنکەکانی پشکنین؟
   c. یارمەتیدانی بنکەکانی ژیان و دەستگای تر کە ئەو هاوولاتیانەی لیدەژین کە مەترسیی زۆریان لەسەرە؟
   d. ئاژانسەکانی بەڕێوەبردنی ناکاوی، ئیمرجێنسی و کارمەندانی بەرەی پێشەوەی وەڵامدانەوە؟
   e. تیمەکانی ویلایەت و خۆجێی بۆ وەڵامدانەوەی تەشەنەسەندنی خۆجێی؟

8. چالاککردنی بنکەی ئی ئۆ سی، بنکەی چالاکییەکانی ناکاویی، لەگەڵ هەوڵەکانی سترەکچەری فەرماندەیی ڕووداو بۆ بەڕێوەبردنی وەڵامدانەوەی خۆجێی
   a. ئایا بەڕێوەبەری ڕووداو هەیە کە بە تایبەت دەستنیشانکران بێت و دەسەلاتی پێدرابێت؟
   b. ئایا یەکەی ڕێخکراوەیی هەیە لە بنکەی ئی ئۆ سی کە تەرخان کرابێت و پەیوەست بن بە ئەولەویەتیی سەرەکیی چالاکییەکانەوە، وەک پشکنین، توانای نەخۆشخانەکان، گەیاندنی قەیران، پاراستنی ئەو هاووولاتیانەی مەترسیی زۆریان لەسەرە، هتد؟
9. هەبوونی تێگەیشتنێکی ورد لە ڕەوتی گواستنەوەی کۆڤید-١٩ لەناو کۆمەڵگەکە
   a. ئایا سەرکردایەتیی کۆمەڵگەیی بە وردیی تێگەیشتووە لە ئاستی گواستنەوەی کۆڤید-١٩؟
   b. ئایا جەماوەری گشتیی لە کۆمەڵگە بە وردیی تێگەیشتووە لە حاڵەتی گواستنەوەیی کۆڤید-١٩ لە ڕێی ئاگادارکردنەوە و زانیاری نوێی ڕۆژانەوە؟

ئامانجی سەرەکی #1	چالاککردنی بنکەکانی چالاکیی ناکاوی و دامەزراندنی سترەکچەرێکی بەڕێوەبردنی ڕووداوی کۆمەڵگەیی گشتیی
داواکراو بۆ ئامانجی سەرەکیی #1	**کاری ئەولەوییەت** **چالاککردنی بنکەکانی چالاکیی ناکاویی خۆجێی و بەستنیان بە ئی ئۆ سی ویلایەت و فیدراڵیەوە** **دەستنیشانکردنی بەڕێوەبەرێکی تواناپێدراو بۆ ڕووداوەکان** **ڕێکختنی یەکە و تیمی ئی ئۆ سی کارا بۆ ئەولەوییەتە سەرەکییەکان** **دامەزراندنی ڕێکخەر یان هەماهەنگکار بۆ هاوبەشە سەرەکییە حکومییەکان لە ئاستی ویلایەت و فیدراڵ و لەگەڵ لایەنە پەیوەندارە کۆمەڵگەییەکان.** **داواکاریی و پێویستییەکانی چالاکییەکان** • ئایا ئی ئۆ سییەکان، بنکەی چالاکییەکانی ناکاوی، چالاک کراون و سترەکچەرێکیان هەیە بۆ ڕووداوەکانی هەموو کۆمەڵگەکە؟ سەرچاوەی بەردەست, here, here و here) • ئایا تیمی چالاک لەناو ئی ئۆ سییەکان ڕێکخراون بۆ ئەولەوییەتە دیاریکراوەکان (وەک ئەو کارە سەرەکییانەی کە لەم ڕێنماییەدا دیاریکراون)؟ (سەرچاوەی بەردەست here و here) • ئایا ئی ئۆ سی کەسانی هەماهەنگکار و ڕێکخەری بۆ تەرخانکراوە بۆ سەرجەم حکومەتە پەیوەندارەکان، و کۆمەڵگە، و بەشدارانی کەرتی تایبەت، لەناویاندا (سەرچاوەکان، hereو here و here) ○ ئایا بەرپرسانی ویلایەت و خۆجێی و فیدرالیی تر بەشدارن لە وەلامدانەوەکە؟ ○ هاوپەیمانێتییەکانی خزمەتگوزاریی تەندروستی، وەک نەخۆشخانەکان، تەندروستی گشتیی، ئیمێرجێنسی، و پێکهاتەی تری سەرەکیی تەندروستی و کەرتی پزیشکی؟ ○ گرووپەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی، دەستگاکانی باوەڕ و ئایین، و ڕابەرانی تری کۆمەڵگە؟ ○ نوێنەرایەتییەکی گونجاو بۆ سەرجەم فەرمانگە و ئاژانسەکان؟ • ئایا ئی ئۆ سی کارمەند و کەرتە پرپایەخەکانی ناو کۆمەڵگەی دیاری کردووە (خزمەتگوزاریی تەندروستی، دەستگاکان، گواستنەوە و هاتووچۆ، دابینکردنی خۆراک، هتد؟) سەرچاوەکانی بەردەست here و here و here) • ئایا هیچ پرۆسەیەک لە ئارادایە بۆ پشتگیریی لە خزمەتگوزاری تەندروستی و خۆشگوزەرانیی ئەو کارمەندانەی لە ئی ئۆ سی کار دەکەن؟ (سەرچاوەی بەردەست here) ○ لەگەڵ بەرفروانکردنی کەرەنتین و مەرجەکانی خۆگۆشەگیرکردن، ئایا پرۆسەیەکی ڕوون هەیە بۆ گواستنەوە بۆ ی ئۆی سی ئۆنلاین بۆ ئەو کارمەندانەی کە بنەڕەتیی نین و

هێشتا پێویستان پێیانە، هەروەها دیاریکردنی ئەڵتەرناتیڤ بۆ ئەوانەی کە ڕەنگە تووشی نەخۆشییەکە ببن؟ • ئایا ڕێکخەری وەڵامدانەوە دانراوە و ئایا دەسەڵاتیان هەیە بۆ: (سەرچاوەکانی بەردەست here و here) ○ باسکردنی بابەتەکان ڕاستەوخۆ بۆ سەرکردایەتی بۆ بڕیاردانی بەپەلە؟ ○ پێکەوە بەستنەوەی پسپۆڕانی زانستی و تەندروستی بۆ دابینکردنی ڕێنمایی بە گوێرەی دواترین توێژینەوە؟ • ئایا بەردەوامی ئەدرێت بە پلانی حکومی بۆ جەختکردنەوە لە درێژەدان بە خزمەتگوزاریە سەرەکیەکان؟ (بۆ نموونە here) ○ ئایا پلانی بەردەوام هەیە تا بزنسە بنەڕەتییەکان وەک دەستگاکانی خزمەتگوزاریی تەندروستی یان ئەو دەستگایانەی خزمەتی دانیشتوانە بێدەرەتان و لانەوازەکە ئەکەن، جەخت لەوە بکرێت کە بەردەوام دەبن لە خزمەت؟ **هەندێک خاڵی تر کە ڕەچاو بکرێن** • ئایا پرۆسەیەک هەیە کە بە ڕوونی دیاریکرابێت کە لایەنە بەشدارەکانی تەندروستی وپزیشکیی داواکاری بۆ سەرچاوە پێشکەش بکەن بۆ ئی ئۆ سیی ناوچەکەیان؟ • ئایا سیستم و تەکنەلۆجیای سەرەکیی پەیوەندی و گەیاندن وەک پێویست هەیە لە ئی ئۆ سی؟ • ئایا پلانی ئامادە هەیە بۆ بنیاتنان و هێشتنەوەی وێنەیەکی هاوبەشی پێکەوە کارکردن بۆ ماوەیەکی درێژ بۆ بەشداری و ئاڵوگۆڕکردنی زانیاری و ئاشنایەتی بە ڕەوشەکە بۆ سەرجەم لایەنە بەشدارەکان • چی جارنامەیەک یان ڕێنمایی یاسایی و ڕێسایی جێبەجێ کراوە و چۆن کار دەکەنە سەر ئەو بڕیارانەی کە پێویستە بدرێن؟ • ئایا پرۆسەیەک لە ئارادا هەیە بۆ جەختکردنەوە لەوەی کە گەیاندنی مەترسییەکان بە شێوەیەکی ورد و لە کاتی خۆیدا ئەنجام دەدرێت و دەگەیەنرێت بە هەموو لایەنە پەیوەندداراەکان. • ئایا پسپۆڕانی زانیاریی تەندروستی بەشێکن لە سیستمی زانیاریی هاوبەشدا؟ • ئایا لایەنە بەشدارە سەرەکییەکان پلانەکانی بەردەوامی و پلانەکانی ناکاویی خۆیان گەیاندووە بە ئی ئۆ سی؟ • ئایا کارمەندان پێویستیان بە مەشقی نوێکردنەوەی زانیاری هەیە لەسەر چەمکەکانی سیستمی فەرماندەیی ڕووداو، ئای سی ئێس؟ • ئایا ئی ئۆ سی پلانی داناوە بۆ ئەگەری نەمانی ئەو کارمەندانەی یەکەمجار وەڵام دەدەنەوە لە ڕێی دامەزراندنی درێژەپێدانی پلانی چالاکییەکان بۆ جێگرتنەوە و تەواوکردنی کارمەندە بنەڕەتییەکان؟	
• National Response Framework, Fourth Edition https://www.fema.gov/media-library-data/1582825590194-2f000855d442fc3c9f18547d1468990d/NRF_FINALApproved_508_2011028v1040.pdf • Incident Command System Primer for Public Health and Medical Professionals: Appendix B: Incident Command System Primer for Public Health	سەرچاوەکان

	and Medical Professionals https://www.phe.gov/Preparedness/planning/mscc/handbook/Pages/appendixb.aspx • ICS Organizational Structure and Elements https://training.fema.gov/emiweb/is/icsresource/assets/ics%20organizational%20structure%20and%20elements.pdf • Incident Action Planning Process “The Planning P” https://training.fema.gov/emiweb/is/icsresource/assets/incident%20action%20planning%20process.pdf • Standardized Reporting Forms https://training.fema.gov/icsresource/icsforms.aspx • Framework for a Public Health Emergency Operations Centre https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/196135/9789241565134_eng.pdf?sequence=1 • EOC Skillsets User Guide https://www.fema.gov/media-library-data/1537787069093-33f58df52a992c566c62959208fcdd96/EOC_Skillset_Guide_20180918_FINAL.pdf • What Is an Incident Action Plan? https://www.phe.gov/Preparedness/planning/mscc/handbook/Pages/appendixc.aspx • National Incident Management System: ICS Resource Center https://training.fema.gov/emiweb/is/icsresource/trainingmaterials.htm • FEMA LifeLines https://www.fema.gov/lifelines • Surge Capacity Logistics https://journal.chestnet.org/article/S0012-3692(15)51988-0/fulltext • 2017-2022 Health Care Preparedness and Response Capabilities https://www.phe.gov/Preparedness/planning/hpp/reports/Documents/2017-2022-healthcare-pr-capablities.pdf
ئامانجی سەرەکیی #2	**تێگەیشتن و ئیحتیواکردنی بڵاوبوونەوەی کۆڤید-١٩ لە کاتی خۆیدا لە کۆمەڵگەکە لە ڕێی چاودێری، پشکنین، بەدواداچوون و شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتەکان، و کەرەنتین و گۆشەگیرکردنی کەیسەکان**
داواکراوەکان بۆ ئامانجی سەرەکیی #2	**کارە ئەولەوییەتەکان** **دەستنیشانکردنی ئاستەنگەکانی کۆمەڵگەیی و خۆجێی و ویلایەت و هەرێمایەتی لە پێش بەدەستهێنانی پشکنینی بەرفراوان و شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتووانی کۆڤید-١٩. تێگەیشتن و پڕکردنەوەی بەپەلەی بۆشاییەکان.** **بەدواداچونی ئەو نەخۆشییانەی وەک ئینفلونزان یان وەک کۆڤید-١٩ ن.**

داڕشتنی پرۆتۆکۆلک بۆ پشکنینی بەرفراوانی تەشخیسی لە کۆمەڵگە. ئەگەر پشکنینەکە سنووردار بوو، ئەوسا هەموو ئەو کەسانە لەخۆبگرە کە نیشانەکانیان هەیە، لەگەڵ بەرکەوتە نزیکەکان، و کارمەندانی تەندروستی، و کارمەندانی وەڵامدانەوەی خێرا و یەکەمجار، و کارمەندانی خزمەتگوزارییە بنەڕەتییەکان، و ئەو کەسانەی تر کە مەترسییان لەسەرە.

پرۆتۆکۆلێک دابنێ بۆ ڕێکخستنی پشکنینی کارمەندانی تەندروستی، و کارمەندانی وەڵامدانەوەی خێرا و یەکەمجار، و کارمەندانی خزمەتگوزارییە بنەڕەتییەکان، و ئەو کەسانەی تر کە مەترسییان لەسەرە

چاودێرییەکی ئێشکگریی و شوێنی پشکنین دابنێ بۆ ئەو شوێنانەی مەترسییان لەسەرە و خزمەتی پیرەکان ئەکەن، کەسانی کەم-داهاتی لێ دەژی، و کەمینەکانی نەتەوەیی و نەژادی، لەناویشیاندا ئەمریکییە ڕەسەنەکان.

هێزێکی کار دابنێ و دایبمەزرێنە و مەشقی پێ بکە بۆ شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتووان

پلانێک دابنێ بۆ بەدواداچوونی پشکنینە پۆزەتیڤەکان لەگەڵیشدا ڕاسپاردە بۆ گۆشەگیرکردن و چارەسەر

دیاریکردن و خستنەگەڕی سەکۆیەکی یەکخراو بۆ داخڵکردنی کەیسەکان و تەواوکاری لەگەڵ هەر تەکنەلۆجیا و داتایەک کە کۆکراوەتەوە لەسەر شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتووان.

توانای کەرەنتین و گۆشەگیرکردن بۆ سەرجەم بەرکەوتووانی کەیسەکانی پۆزەتیڤ و هەڵگرانی نیشآنەکان دابنێ، لەناویدا ئەوانەی کە پێویستە جیابکرێنەوە لە بەرکەوتەی تری خێزانەکە و ئەوانەی ئێستا لەو شوێنانەن کە بۆ خزمەتگوزاریی درێژخایەنن، یان ئێستا بێ ماڵ و لانەوازن.

هەڵسەنگاندنێکی فەرمیی مەترسییەکان جێبەجێ بکە و بیکە بە دۆکیومێنت بە گوێرەی ئاستی ئێستا و پێشبنیکراوی تەشەنەکردنی کۆڤید-١٩ لەناو کۆمەڵگەکە

پێویستییەکانی چالاکییەکان

- ئایا کۆمەڵگەکە پلانی ڕوون و پێوەری هەیە بۆ جێبەجێکردن و درێژەپێدان و دەستکاریکردن یان هەڵگرتنی ڕێشوێنەکانی لێک دووری کۆمەڵایەتی بە گوێرەی قۆناغەکان بە پشتبەستن بە چاودێری و پشکنین و شوێنپێ هەڵگرتنی بەرکەوتووان؟
  سەرچاوەکانی بەردەست here و here و here)
- چاودێریی: ئایا کۆمەڵگەکە چاودێرییەکی چالاکانە دەکات بۆ کۆڤید-١٩؟ ئایا سیستمێکی گشتگیری چاودێریی دانراوە بۆ چاودێریی کەیسە نوێیەکانی کۆمەڵگەکە (سەرچاوەی بەردەست here)

- ئایا ئی ئۆ سی وێنەیەکی ورد و کاتی ڕاستەقینەی هەیە بۆ پێشبینی تەشەنەسەندنەکە لەناو کۆمەڵگە (سەرچاوەکان here و here)
- ئایا دابینکارانی خزمەتگوزاریی تەندروستیی لە ناوچەکە داتای سیندرۆم شیدەکەنەوە بۆ نەخۆشیەکانی هاوشێوەی ئەنفلونزا و نەخۆشیی توندی هەناسەدان هاوشێوەی کۆڤید-١٩؟

- پشکنیی بەرفراوانی بەپەلە: ئایا پشکنین لە کۆمەڵگەکەت بە تەواوەتی بە گوێرەی پێویستییەکان و داواکارییە پزیشکییەکان و خەڵکەکەیە؟ (سەرچاوەکان here و here و here و here و here)
  - ئایا بە ڕادەیەکی بەرفراوان پشکنین بەردەستە بۆ هەموو ئەوانەی پێویستیان پێیەتی، لەناویاندا هەموو ئەوانەی نیشانەکانیان لێ دیاری داوە، ئەوانەی مەترسییەکی زۆریان لەسەرە، و ئەوانەی بەرکەوتەی تووشبووەکانن؟ (سەرچاوەکان here و here)
    - ئایا ئەنجامی پشکنینەکان بە خێرایی دەگەڕێندرێتەوە (٢٤ کاتژمێر)؟
  - ئایا پشکنینی هەمان ڕۆژ و لە شوێنەکە بەردەستە بۆ هەموو ئەو نەخۆشانەی نیشانەکانی کۆڤید-١٩ یان هەیە لەناویاندا (سەرچاوەکان here و here)
    - ئەو نەخۆشانەی لە خەستەخانە کەوتوون؟
    - کارمەندانی خزمەتگوزاریی تەندروستی، ئەو کارمەندانەی یەکەمجار وەڵام دەدەنەوە-کارمەندانی فریاکەوتن، دابینکارانی خزمەتگوزارییە سەرەکییەکان، و خەڵکی ئەو شوێنانەی مەترسییان لەسەرە وەک دەستگاکانی مانەوەی درێژخایەن.
    - ئەو خەڵکانەی بەرکەوتنیان هەبووە لەگەڵ خەڵکی تووشبووو (پشکنینی ئەرێنی یان کەسانێک نیشانەکانیان هەبێت)
    - کەسانێک نیشانەکانیان هەبێت لەو شوێنانەی نەخۆشیی دەرەوە وەردەگرن (وەک کلینکی دکتۆر)
  - ئایا کیت-کەرەستە پیشکنین وەک پێویست بەردەستە؟
  - ئایا پێداچوونەوە کراوە بۆ زنجیرەی دابینکردنی کیتی پشکنین، توانای تاقیگەکان بۆ ئەنجامدانی پشکنین، کەرەستەکان (وەک چیلکەی لووت، مادەی پشکنین)؟
    - ئایا پلانێک هەیە و کاتبەندیی دیاریکراو هەیە بۆ پڕکردنەوەی بۆشاییە دەستنیشانکراوەکان؟
  - ئایا ڕێنمایی هەیە لەسەر چۆنیەتی بەدواداچوون و چارەسەرکردنی ئەوانەی لە پشکنیندا پۆزەتیڤ دەردەچن؟ (سەرچاوەکان: here و here و here)
    - ئایا هەیکەلیەتێک هەیە بۆ ڕاپۆرت بەرزکردەنوە بۆ جەختکردنەوە لەوەی دابینکارانی خزمەتگوزاریی پزیشکیی بە پەلە ئاگادار دەکرێنەوە لە ئەنجامەکان و پلانێکی ڕوونیان هەیە بۆ پەیوەندیکردن لەگەڵ نەخۆشەکان؟
    - ئایا ئەو ڕاپۆرتانەی داتا بەرزدەکرێنەوە لە دەستگاکانی خزمەتگوزاریی پزیشکی و شوێنەکانی پشکنینەوە بۆ بەرپرسانی خۆجێی تەندروستی؟ لە بەرپرسانی خۆجێیەوە بۆ بەرپرسانی ویلایەت و هی فیدراڵی؟
  - ئایا شوێنەکانی ئێشگگریی پشکنین هەیە و کاردەکەن لەو شوێنانەی کە پیرەکان لێی دەژین، و خەڵکی کەم دەرامەت و کەمینەی نەتەوەی و نەژادی بە ئەمریکییە ڕەسەنەکانیشەوە؟ (سەرچاوە here)

- ئایا پشکنینی سیرۆلۆجی و ئەنتیبۆدی دانراوە بۆ ئەوەی دەست بکرێت بە دیاریکردنی ئەوەی کە چۆن خەڵکێکی زۆر ئاوا تووش بوون؟ (سەرچاوە here)
- ئایا ئەولەوییەت دانراوە بۆ پشکنین لە تاقیگەکان و ئایا پیادە دەکرێن؟ (سەرچاوە here)
  - ئایا دواکەوتن ڕوودەدات لە وەرگرتنی داتای تاقیگەکان و کلینیکەکان؟ ئایا کار کراوە بۆ دیاریکردن و بۆ کەمکردنەوەی دواکەوتن؟
- ئایا ئاڵووێری خۆجێی هەیە بۆ بەکارهێنانی پی پی ئی دەگمەن بۆ پشکنین لە هەمبەر چارەسەر یان ئەولەوییەتی تر؟ (سەرچاوە here).

• شوێنپێی هەڵگرتنی بەرکەوتە: ئایا تیمی خزمەتگوزاری تەندروستیی گشتیی شوێنپێی هەڵگرتن و چاودێری دەکات بۆ ئەوانەی بەرکەوتەی کەیسی تەئکیدن؟ (سەرچاوە hereوhere here و here و here و here و here و here و here)
- ئایا کادرەکانی شوێنپێی هەڵگرتنی بەرکەوتەکان دامەزراون، مەشقیان پێکراوە، و خراونەتە سەر کار بە توانای ئەوەی کە بتوانن زۆربەی کەیسەکانی ناو کۆمەڵگەکە بدۆزنەوە؟
  - ئایا تەمویلی درێژخایەن دیاری کراوە بۆ ستافی شوێنپێی هەڵگرتن؟
- ئایا کەرەستەی مەشق و پلانەکانی جێبەجێکردن بۆ کاری شوێنپێی هەڵگرتنی بەرکەوتە، کار و مەرج و پێویستیی تێدایە لە بوارەکانی:
  - پشکنین
  - لێپێچینەوە و دۆزینەوە
  - شوێنپێی هەڵگرتن
  - کەرەنتین و گۆشەگیرکردن
  - بەدواداچوون
- ئایا سیستمێک لە ئارادا هەیە بۆ پشتگیریی لە کۆکردنەوەی داتا و شوێنپێی هەڵگرتنی بەرکەوتەکان کە داتاکان بدات بە تیمی شوێنپێی هەڵگرتن؟
  - ئەگەر ئامرازەکانی تەکنەلۆجی یان کۆکردنەوەی داتا بەکارهێنرا، ئایا هەلومەرجی ئاساییں دیاریکراوە و ئایا پرۆتۆکۆل هەیە بۆ جەختکردنەوە لە پاراستنی نهێنییەکان و ئاسایشی داتا؟
  - ئایا پلانێک هەیە بۆ ئاڵوگۆڕکردنی داتا کە چۆن و کێ داتاکە بەڕێوە ببێت؟

• کەرەنتین و گۆشەگیرکردن: ئایا ئەگەری خانوو و ماڵ لە ئارادایە بۆ ئەوانەی پێویستە کەرەنتین بکرێن، بەڵام ناتوانن لە ماڵەوە بن؟ (سەرچاوە here و here)
- ئایا پلانێک هەیە بۆ بەدواداچوونی ئەوانەی لەناوخۆ گەشت دەکەن بۆ هەڵسەنگاندنی ڕەوشی کۆڤید-١٩ و دابینکردنی ڕێنمایی لەسەر خۆگۆشەگیری و خۆکەرەنتینکردن، وەک پێویستیس؟ (سەرچاوە here و here)
- ئایا هەوڵەکانی گەیاندنی پەیام و پەیوەندیکردن نوێ کراونەتەوە بۆ ئەوەی ڕێنمایی تێدا بێت لەسەر شوێنپێی هەڵگرتن و پشکنین (سەرچاوە hereوhere و here و here)

هەندێک ڕێوشوێنی تر بۆ ڕەچاوکردن

• ئایا ئی ئۆ سی سەرنج و تیبینی پێدەگات لەسەر هەموو ئەو کەیسانەی پشکنینیان بۆ کراوە لە کۆمەڵگە لە دەستگاکانی تەندروستیی گشتی و تایبەتیس؟ (سەرچاوە here و here)

	○ ئایا داتاکە پۆلێن دەکرێت یان نا بە گوێرەی ■ خەڵکی لانەواز؟ ■ ڕەگەزی نێر و مێ؟ ■ تەمەن؟ ■ ڕەوشی کارمەندی تەندروستی؟ ■ دەستنیشانکردنی ڕەوشەکە و حاڵەتەکە. • ئایا کارمەندانی تەندروستیی گشتی ئاراستەکراون بۆ زۆرترین ئەنجامدانی دەستێوەران لە کاتێکدا ژمارەری کەیسەکان زیاد دەکات؟ • ئایا شێوازێک هەیە بۆ هەڵسەنگاندنی کارایی پشکنینی ئەو کەسانەی لەناوخۆ گەشت دەکەن، ئەمە بە ڕەچاوکردنی ئەو پێویستییانەی کە پێویستن لەم کاتەدا.
سەرچاوەکان	• Contact Tracing: Part of a Multipronged Approach to Fight the COVID-19 Pandemic https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/php/principles-contact-tracing.html • Digital Contact Tracing Tools for COVID-19 https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/downloads/digital-contact-tracing.pdf • Protocol to Investigate non-seasonal influenza and other emerging acute respiratory diseases, Annex 4: Contact tracing and monitoring procedures https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/275657/WHO-WHE-IHM-GIP-2018.2-eng.pdf • Protocol to Investigate non-seasonal influenza and other emerging acute respiratory diseases, Annex 4: Contact tracing and monitoring procedures https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/275657/WHO-WHE-IHM-GIP-2018.2-eng.pdf • Introduction to Public Health Surveillance https://www.cdc.gov/publichealth101/surveillance.html • Principles of Epidemiology in Public Health Practice, Third Edition an Introduction to Applied Epidemiology and Biostatistics. Lesson 6: Investigating an Outbreak https://www.cdc.gov/csels/dsepd/ss1978/lesson6/section1.html • Framework for a Public Health Emergency Operations Centre https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/874073/retrieve • World Health Organization Surveillance Technical Guidance https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/surveillance-and-case-definitions *(Note: includes a template for epidemiology line listings)* • World Health Organization Global COVID-19 Clinical Characterization Case Record Form and new data platform for anonymized COVID-19 clinical data https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/who-ncov-crf.pdf?sfvrsn=84766e69_2 *(Note: cities do not need to enroll, but this resource includes a checklist of key COVID-19 epidemiology considerations)*

- World Health Organization Global COVID-19 Clinical Characterization Case Record Form and new data platform for anonymized COVID-19 clinical data
  https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/who-ncov-crf.pdf?sfvrsn=84766e69_2
- Fever Screening
  https://www.bnext.org/article/fever-screening-public-health-protection-or-security-theater/
- Continuity of Government - 2020
  https://whitehouse.gov1.info/continuity-plan/
- Contact Investigation (Airport) Reporting a PUI or Confirmed Case
  https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/php/reporting-pui.html
- A Coordinated, National Approach to Scaling Public Health Capacity for Contact Tracing and Disease Investigation
  https://www.astho.org/COVID-19/A-National-Approach-for-Contact-Tracing/
- Making Contact: A Training for COVID-19 Contact Tracers
  https://learn.astho.org/p/ContactTracer#product_tab_course_content__12
- Public Health Recommendations for Community-Related Exposure
  https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/php/public-health-recommendations.html
- US CDC COVID-19 Contact Tracing Training Guidance and Resources
  https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/downloads/php/contact-tracing-training-plan.pdf
- Example Framework: Community Tracing Collaborative
  https://www.mass.gov/doc/mass-ctc-framework-04-2020/download
- Example: Contact Tracing Script
  https://www.mass.gov/doc/contact-tracing-scripts/download
- COVID-19 Community Tracing Collaborative Media and Outreach Approach
  https://www.mass.gov/info-details/covid-19-community-tracing-collaborative-media-and-outreach-approach
- A National COVID-19 Surveillance System: Achieving Containment
  https://healthpolicy.duke.edu/sites/default/files/atoms/files/covid-19_surveillance_roadmap_final.pdf
- COVID Act Now:
  www.covidactnow.org
- COVID-19 Tracker:
  www.aei.org/covid-2019-action-tracker
- Thresholds States Must Meet To Control Coronavirus Spread and Safely Reopen:
  https://www.americanprogress.org/issues/healthcare/news/2020/05/04/484373/evidence-based-thresholds-states-must-meet-control-coronavirus-spread-safely-reopen-economies/
- Evaluating and Testing Persons for Coronavirus Disease 2019 (COVID-19):
  www.cdc.gov/coronavirus/2019-nCoV/hcp/clinical-criteria.html
- ICD-10-CM Official Coding and Reporting Guidelines:
  www.cdc.gov/nchs/data/icd/COVID-19-guidelines-final.pdf

	• Guidance-Proposed Use off Point-of-Care Testing Platforms for SARS-CoV-2: www.cdc.gov/coronavirus/2019-nCoV/downloads/OASH-COVID-19-guidance-testing-platforms.pdf • COVID-19 Serology Surveillance Strategy: http://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/covid-data/serology-surveillance/index.html • Interim Guidelines for Collecting, Handling, and Testing Clinical Specimens from Persons for Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/lab/guidelines-clinical-specimens.html • Interim Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Guidance for Hotels Providing Isolation and Quarantine Housing: https://files.nc.gov/ncdhhs/documents/files/covid-19/NC-Interim-Guidance-for-Hotels-Providing-Quarantine-Isolation-Housing.pdf • Planning Guide for Local Governments Setting up Assessment and Recovery Locations for COVID-19: https://www.doh.wa.gov/Portals/1/Documents/1600/coronavirus/ConsidsforAssessAndRecLocs.pdf • Strategies for the surveillance of COVID-19: https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-surveillance-strategy-9-Apr-2020.pdf • Optimize PPE Supply: https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/ppe-strategy/index.html • Interim Guidance for Laboratories https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/lab/index.html
ئامانجی سەرەکی #3	خاوکردنەوە و کەمکردنەوەی تووشبوون
پێویستییەکان بۆ ئامانجی سەرەکی #3	کارە ئەولەوییەتەکان بە ڕوونی ڕێنماییەکانی لێک دووریی کۆمەڵایەتی دابڕێژرێت بۆ کۆمەڵگە، لەگەڵ جێبەجێکردنیان و درێژەپێدانیان دامەزراندنی پێوەر بۆ چالاکیی بنەڕەتی و نابنەڕەتیی

هەڵسەنگاندن و کەمکردنەوەی کاریگەری دووەمینی ڕێوشوێنەکانی لێک دووریی کۆمەلآیەتی

داڕشتنی پلان بۆ لەسەرخۆ کەمکردنەوەی ڕێوشوێنەکانی خاوکردنەوەی لێک دووریی کۆمەلآیەتی کاتێک پێوەرەکان بەدی دێن (بڕوانە سەرەوە)

پێویستییەکانی چالاکییەکان

- ئایا کۆمەڵگەکە سنوورەکانی دیاری کردووە بۆ ئەوەی کە کەی ڕێوشوێنەکانی لێک دووریی کۆمەلآیەتیی بسەپێنێت یان هەڵبگرێت، لەگەڵیشدا فەرمانی مانەوە لە ماڵەوە، داخستنی ئەو بزنسانەی کە بنەڕەتیی نین، و قەدەغەکردنی هاتووچۆ؟ (سەرچاوە here و here)
- ئایا سەرکردایەتیی کۆمەڵگەکە ڕێنمایی دەرکردووە لەسەر خۆگۆشەگیرکردن و خۆکەرەنتینکردن، لەگەڵیشدا ڕێنمایی لەسەر ئەوەی کە کەی و چۆن و لە کوێ داوای هاوکاریی وپشتگیری بکەن؟
  - ئایا ستاندرد هەیە بۆ لابردنی کەرەنتین و گۆشەگیرکردن و گەیەندراوە بە خەڵک؟

- ئایا بەشداریی کراوە بە بزنس و کۆمپانیای بچووک وەک هاوبەش لە کۆششەکانی وەلآمدانەوە؟ (سەرچاوە here)
  - ئایا نیگەرانی لە پێدانی مۆڵەتی نەخۆشیی بە مووچە/یان سیاسەتەکانی کارکردن لە ماڵەوە بۆ لاوازکردنی بڵاوبوونەوەی نەخۆشییەکە، کاری لەسەر کراوە و وەڵام دراوەتەوە؟
  - ئایا پەیام لەگەڵ بزنسەکان گۆڕدراوەتەوە لە ناوچەکە سەبارەت بە ڕیوشوێنەکانی خاوکردنەوەی بڵاوبوونەوەی نەخۆشییەکە لە کۆمەڵگە؟
  - ئایا پلانێک هەیە بۆ بەدەرکاریی ئەو کارمەندانەی مەترسیی زۆر هەیە لەسەر تووشبوونیان لە شوێنی کار یان بۆ کەمکردنەوەی ئەگەری گواستنەوەی نەخۆشییەکە ئەگەر بوار درا بە گەڕاندنەوەی کارمەندەکە بۆ شوێنی کار؟

- ئایا بەشداریی کراوە بە سەرکردایەتیی قوتابخانە، گشتیی و ئەهلی، لەسەر ئەم بابەتانەی خوارەوە: (سەرچاوە here)
  - دانانی پێوەری ڕوون بۆ دیاریکردنی ئەو کاتەی کە پێشنیار دەکرێت بۆ ڕاگرتنی دەوامی قوتابخانەکان و تا کەی؟
  - هەبوون و درێژەدان بە هێڵی ڕوون و کراوەی پەیوەندیی لەگەڵ قوتابخانە و بەڕێوەبەرایەتیی پەروەردە؟
  - داڕشتنی شێوازی خوێندن و فێرکردن و تاقیکردنەوە لە دوورەوە لە حاڵەتێک ئەگەر پێویست بوو؟
  - دانانی میکانیزم بۆ بایەخدان بەو منداڵانەی کە پێویستیان بە سەرچاوەی زیاترە بۆ هاندانی سەرجەم منداڵەکان بۆ مانەوە لە ماڵەوە ئەگەر قوتابخانە داخرا؟
  - دابینکردنی ژەمی نان خواردن بۆ ئەو خێزانانەی کە دەرامەتیان کەمە؟
  - قوتابخانەکان و پەروەردە کار دەکەن لەسەر بابەتی تری هاوشێوە بۆ داخستنی ئەو شوێنانەی دوای قوتابخانە بایەخ بە منداڵ دەدەن یان بۆ چالاکیی بەدەر لە مەنهەجی خوێندن؟

- پلان هەیە بۆ هاندانی دەستپێوەردانی ئەوتۆ کە ببێتە هۆی خاوبوونەوەی بلاوبوونەوەی نەخۆشییەکە لە کۆمەڵگە؟
  - ئایا پرۆسەیەک لە ئارادایە بۆ کارکردن لەسەر پابەندبوون بەو شتانەوە (وەک غەرامە، تۆمەتبارکردن، هی تر)

- ئایا ئی ئۆ سی لیستێکی هەیە بۆ کۆنفرانسە سەرکیەکانی داهاتوو، ئیڤێنتی وەرزشی، ئاهەنگ، کێبرکێ و ریپێوان، و بۆنەی تر کە ژمارەیەکی زۆر خەڵک رەنگە تێیدا کۆببنەوە؟ (سەرچاوە (here
  - ئایا کۆمەڵگەکە پێوەری ریئمایی داناوە یان سنووردانانی فەرمی لەسەر کۆبوونەوە و گردبوونەوە کە تەبا بێت لەگەڵ ریئماییە تەندروستییە گشتییەکان (تا ئەمرق بۆ ١٠ کەس و زیاتر)

- ئایا بەرپرسانی تەندروستی هەڵسەنگاندنی مەترسییەکانیان کردووە بۆ ئەم ئیڤێنتانە؟ ئایا سەرکردەکانی کۆمەڵگەکە هانی جەماوەریان داوە بۆ پابەندبوون بە باشترین شێواز و ئاکارەکانەوە بە مەبەستی کەمترکردنەوەی گواستنەوەی نەخۆشییەکە، وەک (سەرچاوە (here
  - دەستشوشتن بە شێوەیەکی گونجاو؟
  - خۆبەدوور گرتن لە پەیوەندیی نزیک؟
  - مانەوە لە ماڵەوە ئەگەر نەخۆش بێت؟
  - داپۆشینی کۆکەت و پژمینت؟
  - دانانی ماسک بۆ دەموچاو لە شوێنی گشتی؟ پاککردنەوە و خاوێنکردنەوە بە دیسئینفێکت؟

- هەر کاتێک گواستنەوە لە کۆمەڵگەکە دەستی کرد بە کەمبوونەوەیەکی چەسپاو، ئایا پلان هەیە بۆ ئەوەی کۆمەڵگەکە بکرێتەوە و دەست پێ بکاتەوە پاش خاوکردنەوەی فەرمانەکانی مانەوە لە ماڵەوە؟ ئایا پلانەکە ئەو پێوەر و قۆناغبەندییەی رەچاو کردووە کە لەم ریئماییەدا هەیە؟ (سەرچاوە (here

ئایا هەنگاوەکان دەستنیشان کراون بۆ بەرێوەبردنی حالەتەکانی گواستنەوە لە ئایندەدا لەناو کۆمەڵگەکەکە (سەرچاوە (here

  - کام سەرچاوە لەبەردەستن بۆ بەرفراوانکردنی خزمەتگوزاریی تەندروستی و/یان پتەوکردنی سیستمی خزمەتگوزاریی تەندروستی؟
  - کام جۆری پلان و ریوشوێن لە ئارادایە بۆ رێگرتن لە بلاوبوونەوەی نەخۆشییەکە لەناو کۆمەڵگەکە؟
  - ئایا کۆمەڵگەکە کۆبۆتەوە بۆ سوود وەرگرتن لەو وانانەی فێری بوون، کۆکردنەوەی بوار و کەرتی جۆراوجۆر کە بەشدار بوون یان کە دەبێت بەشداریان پێ بکرێت؟ ئەمە قەوارە ئەهلییەکانیش و گشتییەکانیش ئەگرێتەوە.

- ئایا کۆمەڵگەکە پلانی هەیە بۆ جەختکردنەوە لەوەی خزمەتگوزارییە بنەرەتییەکان بەردەوام دەبن لە حاڵەتی غیابی ژمارەیەکی زۆر کارمەندان؟

	○ ئایا بەشداریی کراوە بەوانەی خزمەتگوزاریەکان دابین دەکەن، و بەڕیوەبەرانی بواری گواستنەوە، و بەڕیوەبردنی خاشاک و ئاوەڕۆ، و ژێرخانی تری ژێرخانی پربایەخ؟ ○ ئایا پلان هەیە بۆ جەختکردنەوە لەوەی ژێرخانی پربایەخ بەردەوام دەبێت لە کارکردن؟
سەرچاوەکان	• Non-Pharmaceutical Interventions (NPIs): Actions to Limit the Spread of the Pandemic in Your Municipality (PAHO) https://www.paho.org/disasters/index.php?option=com_docman&view=download&category_slug=tools&alias=530-pandinflu-leadershipduring-tool-4&Itemid=1179&lang=en • National coronavirus response: A road map to reopening, American Enterprise Institute https://www.aei.org/research-products/report/national-coronavirus-response-a-road-map-to-reopening/ • Social Distancing, Quarantine, and Isolation: Keep Your Distance to Slow the Spread https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/social-distancing.html • Interim Guidance for Businesses and Employers to Plan and Respond to Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/guidance-business-response.html • Supplemental Resources from CDC / PAHO Presentation) http://new.paho.org/hq/dmdocuments/2011/Community%20Mitigation%20Toolkit_Guide_Supplemental_docs.pdf • Information about Social Distancing (SCVHHS Public Health Department) http://www.cidrap.umn.edu/sites/default/files/public/php/185/185_factsheet_social_distancing.pdf • Implementation of Mitigation Strategies for Communities with Local COVID-19 Transmission (CDC) https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/downloads/community-mitigation-strategy.pdf • Responding to community spread of COVID-19 Interim Guidance https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331421/WHO-COVID-19-Community_Transmission-2020.1-eng.pdf • Non-pharmaceutical public health measures for mitigating the risk and impact of epidemic and pandemic influenza (WHO) https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/329438/9789241516839-eng.pdf?ua=1 • CDC Community Mitigation Framework https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/downloads/community-mitigation-strategy.pdf

• CDC Guidance for School Settings https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/schools-childcare/guidance-for-schools.html • CDC guidance on COVID-19 and mass gatherings https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/large-events/mass-gatherings-ready-for-covid-19.html • White House Guidelines (As of 16 March 2020) https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2020/03/03.16.20_coronavirus-guidance_8.5x11_315PM.pdf • Guidance on the Essential Critical Infrastructure Workforce, Department of Homeland Security https://www.cisa.gov/publication/guidance-essential-critical-infrastructure-workforce • Preventing Getting Sick, CDC https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/index.html	
جەختکردنەوەی پارێزگاری لەسەر ئەو گروپانەی مەترسیی گەورەیان لەسەرە	**ئامانجی سەرەکیی #4**
کارە ئەولەوییەتەکان دامەزراندنی لیستێکی گشتگیر بەناوی ئەو دەستگایانەی کە ئەو خەڵکانەی تێدایە کە مەترسییەکی زۆریان لەسەرە (شوێنی هاوکاریی ژیان، کۆمەڵگەی پیرەکان، زیندان، بەندیخانە، هتد) هەڵسەنگاندنی خۆپارێزیی لە تووشبوون لە دەستگاکان و شێوازەکانی ڕاگرتنی پاکوخاوێنی و دابینکردنی پێداویستییەکان کارکردن لەسەر ئەو گروپ و شتانەی لانەوازن و ئەگەریان هەیە (کەرەستەی خۆپارێزیی بچووک، مەشقکردن، شێوازەکانی کۆنترۆڵی تووشبوون، میوان، ئاستی کارمەندان، هتد) دانانی ڕێنمایی بۆ کەمترکردنەوەی بەرکەوتن بەو گروپانەی کە مەترسیی زۆریان لەسەرە (وەک سنووردارکردنی سەردانکردنی دەرەوە بۆ ئەو دەستگایانەی کە زۆر مەترسییان لەسەرە) جەختکردنەوە لە پێویستییە تایبەتییەکانی خەڵکی پەراوێزخراو لەناویشیان خەڵکی هۆملێس و لانەواز و پەنابەر و ئاوارەی تۆمار نەکراو **پێویستییەکانی چالاکییەکان** • ئایا لیستیکی گشتگیر ئامادەکراوە بە ناوی ئەو شوێنانە و ئەو خەڵکانەی کە زۆر مەترسییان لەسەرە وەک، ○ خەڵکی هۆملێس و لانەواز (سەرچاوە Resource) (سەرچاوە Resource) ○ دەستگاکانی خزمەتگوزاریی درێژخایەن	**پێویستییەکان بۆ ئامانجی سەرەکیی #4**

	○ خانە و کۆمەڵگەی تری پیران (سەرچاوە Resource) ○ سەرچاوەکانی بایەخپیدان لە ماڵەوە ○ زیندان)سەرچاوەResource) ○ پەرستگاکان (سەرچاوە Resource) ○ شوێنی تر کە تۆمار نەکراوە (سەرچاوە Resource(Resource ○ خانەی تری نیشتەجێکردن کە ڕەنگە خەڵکی تری تێدا بێت کە زۆر جێگەی مەترسین. ○ • ئایا شێواز و ڕێوشوێنەکانی خۆپارێزی و پاکوخاوێنی لەوو دەستگایانە هەڵسەنگێندراون و مەزەندە کراون؟ • ئایا ئەم دەستگایانە توانای گونجاو و پرۆتۆکۆلی گونجاویان هەیە بۆ ئەوەی لە کاتی خۆیدا ڕاپۆرتی نەخۆسییە گواستراوەکان بەرز بکەنەوە • ئایا ئەو دەستگایانەی کە زۆر مەترسیدارن ڕێنماییان پێگەیشتووە و سەردانی مەیدانی کراون بۆ خۆپارێزی لە تووشبوون، و هێندەی پێویست پی پی ئییان هەیە؟ ○ ئایا بەشداری کراوە بە دەسەڵاتی دانەری یاسا و ڕێسا بۆ هەڵسەنگاندنی ئەم دەستگایانە؟ • ئایا سەردانی میوان کۆتوبەندی لەسەرە بۆ ئەو دەستگایانەی کە گرووپەکانیان مەترسیی زۆریان لەسەرە؟ • ئایا ستراتیجی تر هەیە بۆ پاراستنی سەلامەتی و خۆشگوزەرانی ئەو کەسانەی زۆر مەترسییان لەسەرە و کەمتر خزمەتیان کراوە؟
	هەندێک خاڵی تر کە ڕەچاو بکرێت • ئایا بەرپرسانی کۆمەڵگە و تەندروستی لە پەیوەندیی بوون لەگەڵ دەسەلاتەکانی دارشتنی ڕێوشوێن و ڕێسا بۆ ئەم دەستگایانە؟ • ئایا ئەو دانیشتوانەی مەترسیی زۆریان لەسەرە دەستیان بە پشتگیریی دەکات لە کاتی خۆکەرەنتین؟ • لەو دەستگایانەی خەڵکی بێدەرەتان و لانەوازی تێدایە و کەیسی لێ ئاشکرا بووە ئایا ڕێوشوێنی لێیە بۆ پاکژکردنەوە و دیسئینفێکت و ستانداردیان داناوە
سەرچاوەکان	• U.S. CDC Interim Guidance for Homeless Shelters - https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/homeless-shelters/plan-prepare-respond.html • World Health Organization protocol for assessment of potential risk factors for COVID-19 infection among health care workers in a health care setting - https://www.who.int/publications-detail/protocol-for-assessment-of-potential-risk-factors-for-2019-novel-coronavirus-(2019-ncov)-infection-among-health-care-workers-in-a-health-care-setting • CDC / King County Guidance for Community Mitigation (includes information on nursing and long-term care facilities) - https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/downloads/Seattle_Community_Mitigation.pdf • Built for Zero: Community Solutions – Homeless Populations - https://community.solutions/covid-19-and-homelessness/

- Reproductive Health in Crisis Situations – https://www.cdc.gov/reproductivehealth/global/tools/crisissituations.htm
- Q&A on COVID-19, HIV and antiretrovirals (WHO) – https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-on-covid-19-hiv-and-antiretrovirals
- Quick Reference for the Minimum Initial Service Package (MISP) for Sexual and Reproductive Health (SRH) – https://iawg.net/resources/misp-reference
- Strategic Considerations for Mitigating the Impact of COVID-19 on Key Population-Focused HIV Programs – https://www.fhi360.org/sites/default/files/media/documents/epic-kp-strategic-considerations-covid-19.pdf
- Rights in the time of COVID-19 — Lessons from HIV for an effective, community-led response – https://www.unaids.org/en/resources/documents/2020/human-rights-and-covid-19
- Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention (2020) – http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-determinants/prisons-and-health/publications/2020/preparedness,-prevention-and-control-of-covid-19-in-prisons-and-other-places-of-detention-2020
- COVID-19 HIV Prevention, Treatment, Care and Support for People who Use Drugs and are in Prisons – https://www.unodc.org/unodc/en/hiv-aids/new/covid-19-and-hiv.html
- Prisons and custodial settings are part of a comprehensive response to COVID-19 – https://www.thelancet.com/journals/lanpub/article/PIIS2468-2667(20)30058-X/fulltext
- Handbook for public health capacity-building at ground crossings and cross-border collaboration – https://www.who.int/publications-detail/handbook-for-public-health-capacity-building-at-ground-crossings-and-cross-border-collaboration
- Coronavirus disease (COVID-19) technical guidance: Humanitarian operations, camps and other fragile settings – https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/humanitarian-operations-camps-and-other-fragile-settings
- Management of ill travelers at Points of Entry (international airports, seaports, and ground crossings) in the context of COVID-19 – https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331512/WHO-2019-nCoV-POEmgmt-2020.2-eng.pdf
- The Lives and Livelihoods of Many in the LGBTQ Community are at Risk Amidst COVID-19 Crisis. – https://assets2.hrc.org/files/assets/resources/COVID19-IssueBrief-032020-FINAL.pdf?_ga=2.237224896.1501546044.1586393571-2145181974.1586393571

	• How to use WHO risk assessment and mitigation checklist for Mass Gatherings in the context of COVID-19 – https://www.who.int/publications-detail/how-to-use-who-risk-assessment-and-mitigation-checklist-for-mass-gatherings-in-the-context-of-covid-19 • Practical considerations and recommendations for religious leaders and faith-based communities in the context of COVID-19 – https://www.who.int/publications-detail/practical-considerations-and-recommendations-for-religious-leaders-and-faith-based-communities-in-the-context-of-covid-19 • Mental health and psychosocial considerations during the COVID-19 outbreak – https://www.who.int/publications-detail/mental-health-and-psychosocial-considerations-during-the-covid-19-outbreak
ئامانجە سەرەکیەکانی #5	پتەوکردن و بەرفراوانکردنی توانای وەرگرتنی سیستمی تەندروستی بە مەبەستی سەقامگیرکردنی چالاکییەکانی تەندروستی و ڕێگە نەدان بە ژمارەی زۆری وەفات
پێویستییەکان بۆ ئامانجە سەرەکییەکانی #5	کارە ئەولەوییەتەکان چاودێریی ڕێژەی نەخۆشەکان لە نەخۆشخانە (چاودێریی گشتیی و چاودێریی شلۆق/کریتیکاڵ/حرج) لە کاتی خۆیدا، و هەروەها پێویستییەکان بە گوێرەی ڕەوتەکە بۆ ڕێژەی نەخۆشەکان لە ئاییندەدا جەختکردنەوە لەوەی نەخۆشخانەکان پلانی کارای ناکاویان هەیە و دەستیان کردووە بە پیادەکردنی ڕێوشوێنەکانی کەمتکردنەوەی چالاکییە تەندروستییە نا-ناکاوییەکان چاودێریی هەبوونی پی پی ئی لە دەستگا پربایەخەکان لە کاتی خۆیدا دیاریکردنی سەرچاوەی بەدیل بۆ کڕین و بەرهەمهێنانی پی پی ئی دەستکردن بە بۆ بەرفراوانکردنی توانای چارەسەری شلۆق/حرج کارکردن لەگەڵ بەرپرسانی تەندروستی بۆ داڕشتنی پێوەری ڕوون بۆ دانانی ئەولەوییەت بۆ خزمەتگوزاریی تەندروستی بۆ نەخۆسەکان و دامەزراندنی سیستمی ئیحالەکردنی نەخۆش بۆ کەیسە سەختەکان. دەستکردن بە دانانی پلان بۆ جیاکردنەوەی پشکنین و وەرگرتن بۆ کەیسی کۆڤید-١٩ لە وەرگرتن بۆ خزمەتگوزاریی تەندروستیی گشتیی بەدواداچوونی بەرکەوتن و تووشبوونی کارمەندانی تەندروستی و هەڵسەنگاندنی کاریگەرەکەی لەسەر توانای سیستمەکە

دەستکردن بە پلاندانان بۆ پشکنینی کارمەندان بە شێوەیەکی ڕۆژانە بۆ نیشانەکانی نەخۆشیی

دانانی چالاکیی پەیوەندیی و گەیاندنی ڕۆژانە بۆ تاوتوێی قەبارەی کەیسەکانی ئێستا، گومانلێکراوەکان و ئەوانەش کە جەختیان لێ کراوەتەوە، هەڵسەنگاندنی ئاماری نەخۆشخانەکان، و پێویستییەکان لە کارمەندان

پێویستییەکانی چالاکییەکان

- ئایا دەستگاکانی خزمەتگوزاریی تەندروستی لە کۆمەڵگە دەتوان خزمەتگوزاریی بۆ هەمو ئەوانە دابین بکەن کە پێویستیان پێیەتی؟ (سەرچاوە Resource)
    - ئایا پرۆسەیەک لە ئارادایە بۆ هەڵسەنگاندنی بەردەوامی ئاستی داواکاریی لەسەر نەخۆشخانەکان و تێگەیشتن لە مەترسیی ئەوەی ئەو دەستگایانە باری سەرشانیان زۆر زۆر گران ببێت کە لە عەوەی نەیەن؟ ئایا ئەم پرۆسەیە دەگونجێت لەناو پلانی فیدراڵی و ویلایەت بۆ دەستگەیشتن بە پی پی ئی لە کۆمەڵگەکە و تەرخانکردنیان؟ ئایا بەدیل هەیە، کواڵیتی کۆنترۆڵ هەیە، هەڵبژاردەمان هەیە لەنێو ئەو لایەنانەی بەرهەمی دەهێنن و ئەوانەی دەیفرۆشن (بڕوانە سەرچاوەکانی خواەوە here و here و here)
    - ئایا دەستگا خۆجێیەکانی خزمەتگوزاریی تەندروستی پلانی ناکاوییان هەیە لە ئێستادا، و ئایا گەیەندراوە بە ئی ئۆ سی.
    - ئایا دابینکارانی خزمەتگوزاری تەندروستی و ئیمێرجێنسی هێندەی پێویست پی پی ئییان هەیە لەبەردەست بۆ داپۆشینی پێویستییەکانی دەسبەجێ؟ ئەی بۆ پێویستییان لە ئاییندە؟
    - ئایا توانای تێلیهێڵس، پشکنینی پزیشکیی بە ئۆنلاین، لەبەردەست هەیە و ئینتەرنێت هەیە بۆ ئەو مەبەستە؟

- دوابەدوای جەختکردنەوەی تاقیگەیی (COVID-19) SARS-CoV-2 لە نەخۆش یان کارمەندان، ئایا پێداچوونەوەی بەرکەوتەکان و شوێنپێ هەڵگرتنیان ئەنجام دراوە؟ ئایا ئەوانەی بەرکەوتە بوون ئاگادارکراونەتەوە و ئایا ئەو کارمەندانەی کە مەترسیی ئەوە هەیە لە سەریان کە بەرکەوتە بن ڕەچاو کراون تا نەیەن بۆ دەوام بۆ ماوەی ١٤ ڕۆژ؟ (سەرچاوە Resource)
    - ئایا توانای پشکنین بۆ ئەولەوییەت، بۆ کارمەندانی تەندروستی، لەبەردەستە؟

- ئایا شوێنی بەدیل بۆ خزمەتگوزاری تەندروستی، تەرخان کراوە لەگەڵ توانای وەرگرتن بە بڕی پێنج تا دە ئەوەندە زیاتر لە ژمارەی ئاسایی داخڵکردن لەبەر نیومۆنیا و ئەنفلۆنزا لە سەروەختی ئەوپەڕی حاڵەتی وەرزی ئەنفلونزادا (سەرچاوە Resource)
- ئایا دەستگاکان خشتە و ئەولەوییەتیان گۆڕیوە بۆ حاڵەتەکانی نا-ناکاوی؟
- ئایا بنکەکانی چارەسەرکردن هێڵی جیایان دەستنیشان کردووە بۆئەو نەخۆشانەی کە نیشانەکانیان وەک هی ئەنفلونزا یان هەوکردنی هەناسەدانە؟
- ئایا پلانی تایبەت دانراوە بۆ بەرفراوانکردنی توانای خەستەخانەکان بۆ:
    - بەرفراوانکردنی یەکەی چاودێریی شلۆق/ئای سی یو ئۆکسیجینەیشنی دەرەوەی لەش، بە ڤێنتیلەیتەریشەوە؟

- دابینکردنی دەرمانی وەسفکراو بۆ سەرجەم نەخۆشەکان بۆ ماوەی دوو تا سێ مانگ، لابردنی حاڵەتی ئەوەی کە دەبێت نەخۆش بەشێک لە پارەی تێچوونەکان بدات/کۆپەی و کۆتوبەندەکانی بیمەی تەندروستی؟
- ئۆفەرکردنی پڕکردنەوە و پێدانەوەی دەرمان بە پۆستە یان بە میکانیزمی ئەوتۆ کە لە دوورەوە پێیان بدرێت؟
- فەرزکردنی نەخۆشەکان بۆ ئەوەی سەرچاوەکانی نەخۆشخانەکە هەڵبگیرێت بۆ ئەوانەی کە زۆر نەخۆشن؟
- بەکارهێنانی سیستمی تۆماری پزیشکی ئەلیکترۆنیی بۆ ڕێوشوێنی کۆنترۆڵی پەتا وەک ئەو شتانەی دەبنە هۆی ڕێوشوێنی گۆشەگیرکردن بە گوێرەی پرسیارەکانی پشکنینەکە یان بە گوێرەی ئەو پشکنینەی ئەنجام دراوە؟
- تەرخانکردنی یەکەکانی ناوەوەی نەخۆشخانە بۆ گومانلێکراوان یان تەئکیدکراوانی کۆڤید١٩؟
- بەڕێوەبردنی ستانداردەکانی قەیران بۆ پلانەکانی خزمەتگوزاریی بە جەختکردنەوە لەو بڕیارانەی کە تایبەتن بە تەرخانکردنی سەرچاوە دەگمەنەکان؟
- زیادکردنی کارمەندانی تەندروستی، بەو حاڵەتەشەوە کە تێیدا کارمەندەکان تووشی نەخۆشییەکە بوون؟
- دارشتنی پلان بۆ و پرۆسە بۆ پێدانی کریدێنشیاڵ بۆ ئەوانەی خزمەتگوزارییەکە پێشکەش دەکەن-دکتۆر و پەرستیار و برینپێچ؟
- دابینکردنی مەشقی بەپەلە بۆ پتەوکردنی ژمارەی زیادبووی کارمەندانی تەندروستی
- بەڕێوەبردنی تەرم، ڕێگیری لە پڕبوونی مەیتخانە، پەلەکردن لە دەرکردنی وەفاتنامە، و دابینکردنی مەرج و پێویستیەکانی سەرچاوەکان، لەناویشیدا پشکنەری پزیشکی؟
- بەڕێوەبردنی خاشاک و ئاوەڕۆ و پاشماوە بە شێوەیەکی سەلامەت؟
- دابینکردنی پشتگیریی خۆشگوزەرانی و سەلامەتیی و تەندروستیی عەقلی لە کاتی قەیرانەکان؟
- دابینکردنی سەرچاوەکانی پشتگیریی خێزانی بۆ کارمەندانی تەندروستی بۆ ڕێگیری لەوەی تەرکیزی ستافەکە لابچێت لەسەر کارەکە؟

- ئایا دەستگاکان بەردەوام ئەمانەی خوارەوە هەڵدەسەنگێننەوە:
  - ڕێژەی پڕیی؟
  - کەلوپەلی پی پی ئی و ڕێژەی پێشبینیکراوی بەکارهێنانیان؟
  - توانای یەکەی شلۆق/حرج؟
  - ڤێنتیلەیتەر و ئۆکسجین؟
  - سنوور بۆ دەستپێکردن یان بەرفراوانکردنی ستانداردەکانی قەیرانی پلانەکانی خزمەتگوزاریی؟

هەندێک خاڵی تر کە ڕەچاو بکرێت

- ئایا پرۆتۆکۆلە خۆجێیەکانی فەرزکردنی نەخۆشەکان و کۆنترۆڵ و خۆپارێزیی لە پەتا بریتییە لە ڕەنگدانەوەی مەترسییەکانی کۆڤید-١٩؟
- ئایا پرۆتۆکۆلەکانی بەرسڤدانەوە دانراوە و جێبەجێ کراوە بۆ کەیسە گومانلێکراوەکان و ئەو کەسانەی لێپێچینەوەیان لەگەڵ دەکرێت؟ (سەرچاوە Resource)

ئایا پرۆتۆکۆلی وەڵامدانەوە هەنگاوی تێدایە بەرەو ئازادکردن لە گۆشەگیرکردن و کەرەنتین؟

-

• ئایا کۆنترۆڵی ژینگەیی لە ئارادایە، وەک ژووری فشاری نێگەتیف، خاڵی داخڵبوونی کۆنترۆڵکراو، و پرۆسەی تەعقیم کرد؟ • ئایا خەستەخانەکان پەیوەندییان دروست کردووە لەگەڵ تاقیگەکانی گشتیی ویلایەت و خۆجێی، و تاقیگە بازرگانیەکان، و تاقیگە ژێدەرییە ئەکادیمییەکان بۆ دانانی پرۆتۆکۆلی پشکنین؟ • ئایا نەخۆشخانەکان پەیوەندییان دروست کردووە لەگەڵ دەستگای پرسە و تەعزیە، شوێنی سوتاندنی تەرم، هتد بۆ بەڕێوەبردنی زیادبوونی پێشبینیکراو لە ژمارەی وەفات؟	
• ئایا دەستگاکان ڕێوشوێنیان داناوە بۆ کەرەستەی شلۆق، وە ○ ڕێکخستنی دابینکەری بەدیل؟ ○ بەرفراوانی کەرەستە و کەلوپەلی بەردەست، و هاوکات خۆبەدوورگرتن لە خەزنکردن بە زێدەڕۆیی؟ ○ خەزنکردنی مەوجودات بە شێوەی مەرکەزی بۆ کەمترکردنەوەی بەکارهێنانی ناپێویست؟ ○ بەکارهێنانی شێوازی هەڵگرتن و بەکارهێنانەوە و ریسایلک بۆ درێژەدان بە بەکارهێنان و بەکارهێنانەوەی پی پی ئی ○ بەرفراوانکردنی توانای پشکنینی گونجاویتی بۆ ڕێسپیرەیتەری N95؟ ○ بەشدارپێکردنی کەرتی تایبەت بۆ هاوکاریی لە دابینکردنی کەلوپەل و باشترکردنی زنجیرەی لۆجیستیک؟ • ئایا ستافی زێدە دامەزراون و مەشقیان پێ کراوە (ڕەنگە ئەوەش بگرێتەوە کە سەنتەری ئەکادیمی پزیشکیی بەکاربهێنرێت بۆ مەشق، و دۆزینەوەی خۆبەخش، و پسپۆڕانی ناپیادەکردوی خزمەتگوزاریی تەندروستی، یان قوتابیانی پیشکەوتووی پزیشکی و پەرستیاری)؟ • ئایا پسپۆڕان مەشقیان پێکراوە بۆ بواری تری مەیدانەکەیان، وەک دەرمانساز، پەرستیاری پێشکەوتوو، دکتۆری پسپۆڕ لە بواری تردا)؟ • ئایا پلان هەیە بۆ بەکارهێنانی ستافی ناکریتیکەڵ بۆ مەبەستی تر و هاوکاریی لە چالاکییەکان؟ • ئایا دەستگاکانی تەندروستی، ڕێوشوێنیان دارشتووە بۆ خاوێنکردنەوە و دیسئینفێکت و کرانەوەی هەندێک بەشی دەستگاکانیان بۆ فەرزکردن و پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری تەندروستی بۆ نەخۆشە گومانلێکراوەکان و جەختلێکراوەکانی کۆڤید-١٩؟	
• Alliance PPE Supplier Spreadsheet https://docs.google.com/spreadsheets/d/1ZNFnUj7DBnEbkjON70nvhALbmvs3VaHMJK_x28HNHtg/edit?usp=sharing • USFDA surgical N95 whitelist https://www.cdc.gov/niosh/npptl/topics/respirators/disp_part/respsource3surgicalN95.html • USFDA KN95 whitelist https://www.fda.gov/media/136663/download • Interim Guidance for Emergency Medical Services (EMS) Systems and 911 Public Safety Answering Points (PSAPs) for COVID-19 in the United States – https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/guidance-for-ems.html • Interim Infection Prevention and Control Recommendations for Patients with Confirmed Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) or Persons Under Investigation for COVID-19 in Healthcare Settings –	**سەرچاوەکان**

	https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/infection-control-recommendations.html?CDC_AA_refVal=https%3A%2F%2Fwww.cdc.gov%2Fcoronavirus%2F2019-ncov%2Finfection-control%2Fcontrol-recommendations.html • Strategies for Optimizing the Supply of N95 Respirators https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/respirators-strategy/index.html?CDC_AA_refVal=https%3A%2F%2Fwww.cdc.gov%2Fcoronavirus%2F2019-ncov%2Fhcp%2Frespirator-supply-strategies.html • World Health Organization Training for Infection Prevention and Control (IPC) for Novel Coronavirus (COVID-19) https://openwho.org/courses/COVID-19-IPC-EN • Crisis Standards of Care - https://asprtracie.hhs.gov/technical-resources/63/crisis-standards-of-care/0
ئامانجە سەرەکییەکانی #6	**بەرفراوانکردنی پەیوەندیی و گەیاندنی مەترسییەکان و بەشدارییپێکردنی کۆمەڵگە**

پێویستییەکان بۆ ئامانجی سەرەکیی #6	**کارە ئەولەوییەتەکان**
	
	دارشتنی پوختەسازیی/ایجازی ناوبەناو بۆ ئەوەی ناوبەناو بەرپرسان و ئەندامانی کۆمەڵگە ئاگادار بکرێن.
	دابینکردنی زانیاریی هاوسەنگ و پێوراو، گومانەکان بە شێوەیەکی روون رابگەیەنرێن، هەواڵی ناخۆش بە بێ پەردە وەک خۆی رابگەیەنرێت، و ئەگەری بەرەوپێشچوون وەک خۆی رابگەیەنرێت نەوەک بە مژدەبەخشینێکی نارآستەوە.
	بەشداری پێکردنی بەرپرسانی کۆمەڵگە، بزنس، ئایینی، و کۆمەڵگەی تری مەدەنی بۆ ئاشناکردنیان تا سەرچاوەیەکی جێی متمانە بن بۆ زانیاری بۆ لایەنەکانیان.
	
	پێداویستییەکانی چالاکییەکان
	
	• ئایا سەرکردایەتیی کۆمەڵگەکە بە شێوەیەکی ناوبەناو و کارا پەیوەندیی دەبەستن لەگەڵ رێکخراو و دەستگاکانی حکومی و ناحکومی، سیاسەتەکان، پەروەردە، هتد، بۆ تاوتوێی چالاکییەکان؟ (سەرچاوەکان Resource)
	• ئایا سەرکردایەتیی کۆمەڵگە پەیوەندیی دەبەستێت لەگەڵ ئەو خەڵکەی لە کۆمەڵگەکە کاردەکەن و دەژین بە شێوەیەکی روتینی و ناوبەناو؟
	  ○ ئایا هەرە کاریگەرترین شێوازەکانی پەیوەندیبەستن دیاریکراون؟
	  ○ ئایا پەیوەندیبەستنی پربایەخ دەگات بە هەموو کەس؟
	  ○ ئایا سیستمێکی هۆشدارکردنەوەی ناکاوی هەیە و تاقیکراوەتەوە؟
	  ○ ئایا شێوازێکی کارا هەیە بۆ وەلآنانی بەدزانیاری یان زانیاری هەڵە؟
	
	• ئایا وتەبێژی جێی متمانە دیاری کراوە و ئەرکی پێسپێدراوە بۆ گواستنەوەی پەیامی گرنگ و پشتئەستوور بە فاکت بۆ کۆمەڵگە؟ (سەرچاوە Resource)

	• ئایا درێژەدان بە پلانەکانی پەیوەندیبەستن و گەیاندن، پێداچوونەوەیان کراوە بۆ ئی ئۆ سی و ئەو کارمەندانەی یەکەمجار وەڵامی داواکارییەکان دەدەنەوە بۆ حاڵەتێک کە ئەگەر پەیوەندیبەستن بە مۆبایل پچرا و تێکچوو؟ • ئایا لیستەیەک زانیاری پربایەخ دیاریکراوە بۆ سەرکردەکان و بڕیاربەدەستان؟ ئایا هاوکارە بۆ گەیاندنی زانیاری گشتی کە بە شێوەیەکی ئۆنلاین هەبێت؟ **هەندێک خاڵی تر کە ڕەچاو بکرێت** • ئایا هەوڵەکانی بەشداری پێکردنی کۆمەڵگە بە تایبەت بەشداری دەکات بە هاوولاتیانی پەراوێز و پشتگوێ خراو، لەناویاندا ئەو خەڵکانی بەڵگەنامەیان نییە؟ ئایا پەیام و میکانیزم هەیە کە بە تایبەت داڕێژرابێت بۆ پەیوەندیبەستن لەگەڵ ئەو خەڵکانەی کە لە مەترسیدان؟ • ئایا کەرەستە لەبەردەستە بە چەند زمانێک، لەناویشدا بە زمانی نیشانە و ڕێگەی خوێندنەوەی بریێل بۆ نابیناکان، و هەموو هاوولاتیانی کۆمەڵگەکە دەستیان پێدەگات؟ • ئایا ستراتیجێک دانراوە بۆ دیاریکردنی سەرچاوە دروست و کات گونجاوەکانی زانیاری و چاودێری و وەڵامدانەوەی تێگەیشتن و بڕوا و بۆچوونی خەڵک و وەڵامدانەوەی سەرچاوەکانی زانیاری بەد و زانیاریی هەڵە؟ • ئایا ئەو سیستمی هەماهەنگیی ناکاوییە و زانیاریی گشتیی ناکاوییەی کە ئێستا هەن، چالاکن؟
سەرچاوەکان	• Interim US Guidance for Risk Assessment and Public Health Management of Persons with Potential Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Exposures: Geographic Risk and Contacts of Laboratory-confirmed Cases https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/php/public-health-recommendations.html • World Health Organization COVID-19 risk communication package for healthcare facilities https://iris.wpro.who.int/handle/10665.1/14482 • World Health Organization guide for preventing and addressing social stigma associated with COVID-19 https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/covid19-stigma-guide.pdf • Best Practices in Public Health Risk and Crisis Communication https://www.researchgate.net/publication/8944073_Best_Practices_in_Public_Health_Risk_and_Crisis_Communication • Communicating risk in public health emergencies https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ap-7vvmGt_MJ:https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1093088/retrieve+&cd=3&hl=en&ct=clnk&gl=us&lr=lang_en%7Clang_es%7Clang_fr • TEPHINET Risk Communication Training https://www.tephinet.org/risk-communication-training-english • WHO Public Health for Mass Gatherings: Key Considerations https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/717805/retrieve • USA CDC - Qualities of an Effective Spokesperson https://emergency.cdc.gov/cerc/cerccorner/article_021417.asp

ئامانجی سەرەکیی #7	سووککردنی پاشخانەکانی ئابووری و کۆمەڵایەتیی پەتای کۆڤید-١٩

پێویستییەکان بۆ ئامانجی سەرەکیی #7	**کارە ئەولەویەتەکان**
	
	دانانی میکانیزم بۆ کارکردن لەسەر کاریگەرەکانی پەتاکە لەسەر خەڵکی لانەواز و بێدەرەتان (وەک ئەو خەڵکانەی ئاسایشی خۆراکیان نییە و پشتدەبەستن بە بەرنامەی خۆراکی قوتابخانەکان)
	
	هەڵسەنگاندن و کەمکردنەوەی کاریگەری ڕێوشوێنەکانی لێکدووریی کۆمەڵایەتی لەسەر کەرتە سەرەکییەکانی هێزی کار، تەندروستی، خزمەتگوزاریی گشتیی، هتد.
	
	هەڵسەنگاندنی کاریگەری فەرمانی دووەمی لێکدووریی کۆمەڵایەتیی لەسەر ئابووریی خۆجێی
	
	هەلسەنگاندنی کاریگەری داخستنی بزنس لەسەر داهاتی باجی خۆجێی و داکۆکی بۆ پشتگیریی ویلایەت/فیدراڵی بۆ جەختکردنەوە لە بەردەوامیی چالاکییەکانی حکومەت
	
	دەستنیشانکردن و کارکردن بۆ کەمکردنەوەی کزبوونی ئابووری لەبەر ڕێوشوێنەکانی لێکدووریی کۆمەڵایەتی
	
	پێداویستیی چالاکییەکان
	
	• ئایا ستراتیجێک هەیە بۆ جەختکردنەوە لە هەبوونی دەرمان بۆ هەموو ئەوانەی پێویستیان پێیەتی؟ (سەرچاوە Resource)
	• لە حاڵەتی فەرمانی مانەوە لە ماڵەوە و لێکدووریی کۆمەڵایەتی، ئایا کۆمەڵگەکە دەتوانێت سەرچاوەی پێویست دابین بکات بۆ ئەو دانیشتوانەی کە ئەمە کاریان تێدەکات؟ خۆراک، خزمەتگوزاریی پزیشکیی، پێویستیی تر. (سەرچاوە Resource)
	
	ڕێوشوێنی تر
	
	• ئایا میکانیزم هەیە بۆ پشتگیری لە دابەشکردنی خۆراک لە گەڕەک و دابینکردنی خزمەتگوزارییەکە ماڵ بە ماڵ؟
	  ○ ئایا نەخشەکانی کۆمەڵگە ورد و تازەن؟
	  ○ ئایا بەشی لاوەکی تەرخان کراوە بۆ دابەشکردنی ماڵ بە ماڵ لە هەموو کۆمەڵگەکە؟
	• ئایا پلانێکی چالاک هەیە بۆ چاکبوونەوەی ئابووری دوابەدوای هەڵپەساردنەکە لە ئەنجامی داخستنی بزنس و حاڵەتی هەڵوەشاندەوە یان دواخستن؟
	• ئایا پلان هەیە بۆ سووککردنی ئاستەنگ و چالێنجەکانی لێکدووریی کۆمەڵایەتی، و کەرەنتین، و گۆسەگیرکردنی ئەو هاووڵاتیانەی مەترسییان لەسەرە؟ (سەرچاوە Resource)
	• ئایا پلان یان ڕێوشوێن هەیە بۆ داواکاریی هاوکاریی لە ناوچەکانی تر یان لە ئاستەکانی تری حکومەت بۆ خزمەتگوزارییە بنەڕەتییەکان ئەگەر فەرمانگە ئاساییەکان بە خۆیان نەتوانن ئەوە بکەن؟

	• ئایا ڕێککەوتننامەی هاوکاریی هەیە و کاری پێ ئەکرێت؟ (سەرچاوە Resource) • ئایا کۆمەڵگە پلانی هەیە بۆ جەختکردنەوە لەوەی بەخێوکەرەکان بواریان دەبێت بۆ وەرگرتنی پشوو لەبەرئەوەی قوتابخانەکان و شوێنی بایەخدان بە منداڵان داخراوە، و لەگەڵیشدا پێدانی مۆڵەتی دایکوباوکایەتی و بایەخدان بە ئەندامانی خێزان؟
سەرچاوەکان	• U.S. National Response Framework: https://www.fema.gov/media-library-data/1582825590194-2f000855d442fc3c9f18547d1468990d/NRF_FINALApproved_508_2011028v1040.pdf • FEMA's Continuity Guidance Circular, March 2018 https://www.fema.gov/media-library-data/1520878493235-1b9685b2d01d811abfd23da960d45e4f/ContinuityGuidanceCircularMarch2018.pdf • USA CDC - PUBLIC HEALTH MUTUAL AID AGREEMENTS – A MENU OF SUGGESTED PROVISIONS: https://www.cdc.gov/phlp/docs/Mutual_Aid_Provisions.pdf • European CDC - Considerations relating to social distancing measures in response to COVID-19: https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/covid-19-social-distancing-measuresg-guide-second-update.pdf